ДЕФОЛИАЦИЯНИ КЕЧИКТИРМАНГ!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 191 (2899). | Сешанба, 15 сентябрь, 1964 йил. | БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

Машинанинг қадрига етаётган оққўрғонликлар „зангори кема“ларнинг унумли ишлаши учун дефолиацияни вақтида ўтказмоқдалар. Ҳозиргача 16 минг гектар ердаги ғўза баргига дори сепилди.

Бекобод, Ўрта Чирчиқ ва Янгийўл бошқармаларидаги колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, дефолиацияни нега кечиктиряпсиз? Бекободда энди 1900 гектар, Янгийўлда 1350 гектар, Ўрта Чирчиқда 3530 гектар ердаги ғўза дориланди холос. Эрта-индин ғўза барги қотиб қолганидан кейин сепилган дорининг таъсири бўлмайди-ку. Машина териминиҳг чин тарафдори бўлган киши бундай қилмайди.

Ғанимат кунлар ўтиб бормоқда. Дефолиацияни ҳамма ерда сифатли ва ўз вақтида ўтказайлик!

ПАХТАЗОР ЧОРЛАМОҚДА

Поёнсиз, азим денгиз каби чайқалаётган олтин далалар — пахтазорлар марду-майдонларни ўз қучоғига чорламоқда. Бутун ёз бўйи ғўзасини фарзандидек ардоқлаб ўстирган олийҳиммат деҳқон ерида минг-минглаб чаноқлардан қайнаб чиқаётган лўппа-лўппа олтин гавҳарлар бутун элу-юрт қалбини чексиз қувончга тўлдирмоқда.

Пахтамиз — бахтимиз, ифтихоримиз, шону-шарафимиз. Пахтамиз — эл бойлиги, Ватан қудрати. Пахтамиз — барча халқлар билан дўстлигимиз, қон-қардошлик ва биродарлигимиз рамзи. Шунинг учун ҳам ўзбек диёрининг «оқ олтин»ини катта Совет оиласидаги барча дўстларимиз, оға-иниларимиз мунтазир бўлиб кутмоқда. Ўзбек элининг олтинга тенг тупроғидан — Тошкенту-Фарғона, Андижону-Бухоро, Самарқанду-Сурхон ва Қашқадарё воҳасидан—ҳамма ердан оқ олтин карвонлари — дастлабки мингларча тонна пахтамиз Ватанга армуғон этилди.

Областимизда пахта теримини ўтган йилги пешқадамлар—машъал оққўрғонликлар ва азамат бўкаликлар бошлаб бердилар. Оққўрғон, Бўка бошқармаларининг пахтакорлари ишни биринчи куниданоқ уюшқоқлик билан бошлаб, республикамиз юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашмоқдалар. Оққўрғон, бошқармасининг колхоз ва совхозлари бу йил машиналарга янада кенг йўл очиб бердилар ва қишлоқ хўжалиги, айниқса пахтачиликни комплекс механизациялашда ташаббускорлар бўлиб майдонга чиқдилар.

Эндиликда фақат машиналар билан—комплекс механизациялаш йўли билан пахтачиликни юксак даражада ривожлантириш ва деҳқончилик маданиятини ошириш мумкин. Машина —деҳқон қаноти, мададкори. У деҳқоннинг оғирини енгил, ҳаётини фаровон қилади. Оққўрғонликлар пахтанинг 60 процентини машинада теришга қарор қилдилар. Бўкаликлар ҳам ана шундай юксак ватанпарварлик ташаббусини кўрсатдилар. Областимиз механизаторлари партия ва ҳукуматимизнинг, қадрдонимиз Н. С. Хрушчевнинг пахтачиликни, айниқса пахта теримини тобора кўпроқ механизациялаш ҳақидаги кўрсатмаларига амал қилиб, бу йил 150 минг тонна пахтани машинада теришга қарор қилдилар. Бу — 315 минг тонналик хирмонимизнинг қарийб 50 процентини ташкил этади.

Вазифа улкан ва масъулиятли. Бу вазифани бажариш областимиз партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, бошқарма, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда барча пахтакорларимизнинг шарафли ва муқаддас бурчидир.

2-«Оққўрғон» совхози ва Бўка бошқармасидаги Ильич номли колхоз пахтакорлари яхши ташаббус кўрсатдилар. Улар бу йил пахтанинг кўп қисмини машинада териб оладилар. Шу мақсадда далада янада кўпроқ машина ишлайди. Машина терими 30 иш кунида бажарилади. Пахтанинг 60—70 проценти очилгандан сўнггина машина терими бошланади. 2-«Оққўрғон» совхози белгилаган тадбирларда бундай дейилади: машина теримида ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик мақсадида агрегат биринчи бор ўтган пайкалда қолган ҳосилни битта қўймай териб олишга қарор қилинди. Бу иш билан шуғулланадиган ишчиларга терган пахтасининг тоннасигагина қараб эмас, майдонни қандай тозалаганлигига, ишнинг сифатига қараб ҳақ тўланади. Кунлик норма 0,20—0,25 гектар ҳажмида белгиланди (ерга тўкилган пахтанинг миқдорига қараб норма белгиланади. Агар ишчи ана шу нормани бажарса, ажратилган ердаги пахтани топтоза қилиб териб олса, унга 2 сўм 15 тийин ҳақ тўланади. Ильич номли колхоз аъзолари ҳам меҳнатга ҳақ тўлашда ана шундай тадбирлар белгиладилар.

Область партия комитети уларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлади ва буни ҳамма колхоз ва совхозларда амалга оширишни тавсия этди. Оққўрғон ва бўкалик пахтакорларнинг бу ватанпарварлик ҳаракати аввало машина теримини муваффақиятли ўтказишга қаратилган бўлса, иккинчидан, нобудгарчиликка барҳам беради, ишда масъулият ҳиссини оширади, кишиларни унумли ишлашга сафарбар этади. Ишлаб чиқариш бошқармалари, партия комитетлари ҳар бир колхоз ва совхозда пахта йиғим-теримини муваффақиятли ўтказиш, айниқса машина терими планини тўла бажариш юзасидан ана шундай конкрет ва реал план ва тадбирлар ишлаб чиқишлари ва уларнинг тўла бажарилишига эришишлари лозим.

Машина теримининг муваффақияти ғўза баргларини ўз вақтида ва сифатли тўктиришга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шу кунларда пахтаси машинада териладиган майдонлар дефолиация қилинмоқда. Азамат учувчиларимиз бу ишда деҳқонларимизга катта ёрдам бермоқдалар. Оққўрғонликлар 16 минг гектар ердаги ғўзага дори сепдилар. Лекин Бекобод, Янгийўл ва Ўрта Чирчиқ бошқармаларида эса бу ишга эътиборсизлик билан қаралмоқда. Бу бошқармаларнинг раҳбарлари вақтида қилинган дефолиация машина теримининг муваффақиятини ҳал этишини унутиб қўймоқдалар. Колхоз ва совхоз раҳбарлари, агрономлар дефолиация қилинган пайкалларни синчиклаб кўздан кечиришлари ва ҳарбир картанинг сифатли ишланишини таъминлашлари керак.

Пахта далаларида меҳнат ғайрати тобора қизғин тус олмоқда. Карвонлар кетидан карвонлар кети узилмайди. Пайкалларда олтин садафлар борган сари кўпроқ ярқираб кўзга ташланади. Этаклар момиқ пахталарга тўлиб-тошмоқда. Чеварларнинг қўли чаққон, дили севинчга тўла. Чаноқлардаги дурдоналар уларга кулиб боқмоқда. Бугун кечагидан кўп пахта теріляпти. «Оқ олтин» ортган машиналар, арава ва прицеплар оқими кучайиб, дастлабки хирмонимиз қадди-қоматини ростламоқда. Пахтазорларда «зангори кема»лар кезадиган кунлар яқин. Кеча Оққўрғондан хушхабар келди. 1-«Оққўрғон» совхозида машина терими бошланди. Кеча иккита машина ишлади. Бугун 7 та, 20 сентябрдан 100 та машина пахта теради. Бошқа бошқармаларда ҳам моҳир механик ҳайдовчилар ўз пўлат агрегатларини катта жангга шай қилиб қўйиптилар. Турсунойчилар, тюпкочилар деҳқоннинг дўсти машинанинг қудратини намойиш қиладиган дамлар келди.

315 минг тонна учун курашнинг ҳал қилувчи кунлари келди. Ҳарбиримизнинг қалбимиз улкан хирмонимиз чўққиларини тезроқ кўриш иштиёқи билан тўлиб-тошгандир. Пишиб етилган чаноқлардаги пахталарни пешма-пеш териб, терим суръатини кун сайин оширайлик. Кўп ва сифатли пахта тераётган чеварлар тажрибаси ҳаммага намуна бўлсин. Теримчиларнинг унумли ишлаши учун барча шарт-шароитларни, имкониятларни яратиб берайлик. Шу кунларда ҳар биримизнинг ўрнимиз далада — пахтазорда бўлсин. Механизатор ўртоқлар, агрегатларингизни яна, яна бир марта кўздан кечириб, уларнинг унумли ишлашига эришинг. Машиналарнинг тўла қувват билан ишлаши учун дефолиацияни сифатли ўтказайлик.

Пахтазор чорламоқда. Олтинга кон саҳий далаларимиз ўз бағрини кенгроқ очиб, кел чеварим, кел лочиним, бутун бойлигимни элу-юртга тўкиб солай, демоқда. Азамат пахтакорлар, отланинг, билакларни баландроқ шимаринг ғайрат камарини маҳкамроқ боғланг, қадамларни дадил ташланг. Даламизда мўл ҳосил етишган. Уни тезроқ териб олиб она-Ватанга армуғон этайлик!

МАШИНА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

Кеча 1-«Оққўрғон» совхозида машина терими бошланди. Теримнинг дастлабки куни далада икки «зангори кема» ишлади. Пешқадам оққўрғонликлар бу йил ҳам ўтган йилгидай қудратли машиналардан унумли фойдаланиш мақсадида ғўзанинг баргини тўкиш, «зангори кема»ларга катта йўл очиб беришга алоҳида эътибор беришди. Дефолиацияни барвақт сифатли ўтказишди. Натижада улар областда биринчи бўлиб машина теримини бошлаб юборишди. Эртадан еттита, 20 сентябрдан эса 100 машина пахта теради. Бу йил пахтани машинада териб олишга ҳар йилгига нисбатан пахтакорларнинг қизиқиши катта. «Зангори кема»лар бункеридан келтирилган пахталар пунктларда биринчи сортга қабул қилинади.

ЧЕВАР ТЕРИМЧИ

Шу кунларда Ўртачирчиқдаги машъал Охунбобоев номли колхознинг бепоён пахтазорларига борсангиз, фидокорона меҳнатнинг гувоҳи бўласиз. Теримчилар чаққон ҳаракат қилиб, этакларни, қанорларни бирин-кетин тўлдираяптилар. Чевар қизлар бир-бирларидан ўзиш учун ғайратга-ғайрат қўшиб ишлаяпти. Уларнинг бири Фаридахон Ортиқова, иккинчиси эса Тўтихон Мирзааҳмедова. Уларнинг иккаласи ҳам кўпмингкилограммчилар ҳаракатига қўшилган чеварлардир. Улар бу йил яна ҳам кўпроқ пахта теришга аҳд қилдилар. Фарида Тўтихон билан мусобақа боғлади. Шунинг учун ҳам улар мусобақада бир-биридан ғолиб чиқиш учун ғайрат қилишяпти. Фотомухбир М. Нуриддинов олган мана бу суратда чевар теримчи Фаридахон Ортиқовани кўриб турибсиз. «Оқ олтин» хирмонининг баракасига-барака қўшиш иштиёқида меҳнат қилаётган бу қизга катта муваффақиятлар тилаймиз.

БАРАКАЛИ МЕҲНАТГА — БАРАКАЛИ ҲАҚ

Бўкадаги Ильич номли колхоз правлениесининг меҳнатга янгича хақ тўлашдаги тажрибаси

Жонажон диёримизнинг шодиёна тўйи яқинлашиб қолди. Бутун элимиз ана шу тўйни катта тўёналар билан кутиб олишга ошиқаяпти. Бизнинг колхозимиз меҳнаткашлари ҳам шу олиҳиммат кишилар қаторида туришибди. Улар эрта баҳордан бошлаб самарали меҳнат қилиб, бепоён пайкалларда мўл-кўл «оқ олтин» етиштирдилар. **Хомчўтларимизга қараганда бу ҳосил йиллик планнигина эмас, камида 4,5 минг тонна пахта сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятимизни ҳам қоплай олади.**

Лекин ҳосил ҳали ерда. Энди ҳамма гап уни қисқа вақт ичида сира нобуд қилмай йиғиб-териб олишда қолди. Ана шу масъулиятли вазифани муваффақиятли амалга ошириш мақсадида колхоз правлениеси ва партия ташкилоти йиғим-терим ишларини кўнгилдагидек ташкил этиш юзасидан зарур тадбирлар белгиладилар.

Хўжаликда 27 та механизациялашган звено тузилган. Уларнинг учтаси нарядсиз система бўйича мустақил ишлаяпти. Звеноларнинг ҳаммасига механизаторлар бошчилик қилмоқда. Колхоз правлениеси меҳнатни ташкил этишни ва ҳақ тўлашни тўғри уюштиришга катта аҳамият бериб, Тошкент қишлоқ область партия комитети томонидан маъқулланган низомга мувофиқ меҳнатга ҳақ тўлашни қуйидаги тартибда белгилади:

нарядсиз система бўйича ишлайдиган мустақил звенолар учун аккорд-мукофотли иш ҳақи берилади. Яъни звено бошлиғи ҳамда звено аъзоларига бутун йил давомида аванс тариқасида қатъий белгиланган маош бериб борилади;

Бригадалар ичидаги звеноларда эса звено бошлиғи маош олади. Звенонинг қолган аъзоларига эса иш нормалари ва белгиланган баҳоларга мувофиқ ишбай тариқасида ҳақ тўланади.

Масалан, звено бошлиғи ўртоқ Маркабоевнинг ойлик маоши 120 сўм. Агар звенода пахта тайёрлаш юзасидан берилган топшириқ бажарилса, машиналардан фойдаланиш эвазига моддий-пул маблағлари иқтисод қилиб қолинса, звено бошлиғи йил охирида ишлаган ҳар бир сўмига қўшимча ҳақ сифатида яна 97 тийиндан пул олади. Шундай қилиб ўртоқ Маркабоевнинг 1964 йилги даромади 2399 сўмни ташкил этади. Ўтган йили эса у 1363 сўм даромад қилган эди.

Агар зиммага олинган социалистик мажбуриятлар бажарилса, звено 46 минг 250 сўм даромад қилади. Бу звенонинг моддий-пул сарф-харажатлари 9329 сўм бўлиши кўзда тутилган. Бундан ташқари турли хил чиқимлар 19 минг 213 сўмни ташкил этади. Жами чиқим ва харажатлар 28 минг 542 сўм бўлади.

Бу звено аъзоларининг асосий иш ҳақи 9752 сўм бўлади. Бундан ташқари звено меҳнат унумдорлигини колхоз бўйича ўртача кўрсаткичдан оширганлиги эвазига 1750 сўм, маҳсулот етиштириш планини ортиғи билан бажарганлиги эвазига 4517 сўм, ҳосилдорликни кейинги уч йилда эришилган натижадан оширганлиги эвазига 641 сўм ва ялпи маҳсулотнинг қиммати бўйича белгиланган планни бажарганлиги эвазига 1048 сўм пул олади. Шундай қилиб звенода иш ҳақи фонди 17708 сўмни ташкил этади.

Ўртоқ Маркабоев бошлиқ звено аъзолари бу йил етиштирилган ялпи ҳосилнинг 80 процентини «зангори кема»лар билан йиғиб-териб олишмоқчи. Агар шунга эришилса, звено 1533 сўмни иқтисод қилиб қолади. Ана шу пул асосий иш ҳақининг ҳар бир сўмига 16 тийиндан қўшилган ҳолда звено аъзоларига бўлиб берилади. Шундай қилиб звено асосий иш ҳақининг ҳар бир сўмига мажбуриятни бажарганлиги ва маблағларни иқтисод қилиб қолганлиги учун 81 тийиндан, машина терими туфайли қилинган иқтисод учун 16 тийиндан, жами 97 тийиндан қўшимча ҳақ олади.

Бу йил биз пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик учун машина ҳар гал ўтганидан сўнг тўкилган ҳосилни битта қўймай териб олишга қарор қилдик. Бу иш билан шуғулланувчи кишиларга терган пахталарининг килограмми учун эмас, тозалаган майдонлари учун ҳақ тўланади. Уларнинг иши устидан назорат қилишни енгиллаштириш мақсадида колхозчиларга муайян жой бўлиб-бўлиб берилади.

Машина ўтган майдонда қолган пахтани териб оладиган колхозчиларни қизиқтириш учун уларга қўлда пахта тераётган колхозчиларга қандай ҳақ тўланса, шундай ҳақ тўланади. Пахта теримининг кунлик нормаси 70 килограмм қилиб белгиланган. Терилган ҳар бир килограмм пахта учун 4 тийиндан ҳақ тўланади. Кунлик нормани бажарган колхозчи 2 сўм 80 тийин пул олади. Тўкилган пахтани терадиган колхозчи 0,15 гектардан 0,30 гектаргача бўладиган кунлик нормани бажарса, 2 сўм 90 тийин ҳақ олади.

Айрим колхозчилар машина теримининг кўпайиши колхоз аъзоларининг ҳақини камайтиради деб ўйлайдилар. Ҳисоб-китоблар бу кайфият нотўғри эканлигини яққол кўрсатяпти. Масалан, 23-звено теримчиси ўртоқ М. Назруллаева ўтган йили асосан қўлда пахта териш билан шуғулланиб, 545 сўм 76 тийин даромад қилди. Бу йил у асосан тўкилган пахтани териш билан шуғулланади ва унинг йиллик даромади тахминан 1103 сўмни ташкил этади.

Пахта йиғим-терими даврида ҳамма бригада ва звеноларда колхозчилар ва четдан жалб этилган теримчилар учун иссиқ овқат ташкил этилади. Бунинг учун керакли миқдорда озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрланди, овқат пишириладиган жойлар ҳозирланди. 17 та дала шийпони сифатли ремонтдан чиқарилди. Уларнинг деярлик ҳаммасида радиоприёмниклар, кўргазмали агитация воситалари бўлади. Мунтазам суратда деворий газеталар ва дала варақалари чиқариб турилади.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахта йиғим-теримида ҳаммага ўрнак кўрсатиб ишлайдиган колхозчиларни рағбатлантириш учун кўчма вимпел таъсис этишга қарор қилдилар. Ҳар беш кунда бу вимпел энг яхши механик-ҳайдовчига берилади. Вимпел билан биргаликда унга пул мукофоти ҳам берилади.

Бундан ташқари энг пешқадам механик-ҳайдовчиларга мавсум охирида қуйидаги мукофотлар берилади: 100 тонна ва ундан ортиқ пахта терган механизаторга «ИЖ-56» мотоцикли, 90 тонна ва ундан ортиқ пахта терган механизаторга «Москвич» мотоцикли, 80 тонна ва ундан ортиқ пахта терган механизаторга телевизор, 70 тонна ва ундан ортиқ пахта терган механизаторга радиола. Мавсум давомида қўл билан тўрт тоннадан ортиқ пахта терган колхозчиларга эса 50 сўмлик кийимлик мукофот тариқасида берилади. Пахтани қоп-қанорсиз ташиш илғорларига ва пешқадам шоферларга 70 сўмлик костюмлик материал мукофот тариқасида берилади. Колхоз правлениеси илғорларни мукофотлаш учун 10 минг сўм пул ажратди.

Колхозимиз правлениеси ва партия ташкилоти давлатга пахта сотиш йиллик планини 1 ноябрга қадар, зиммага олинган социалистик мажбуриятни узоғи билан Улуғ Октябрнинг 47 йиллиги байрам қилинадиган кунга қадар шараф билан бажариш учун барча зарур тадбирларни кўради, мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланади. Ҳеч шак-шубҳамиз йўқки, пахта далаларида шунчалик баракали ҳосил етиштиришга қурби етган колхозчиларимиз уни нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олишга ҳам, эл-юрт олдида берган ваъдаларининг устидан чиқишга ҳам қурбилари етади.

Ў. ЖАРҚИНБОЕВ,
Бўка бошқармасидаги Ильич номли колхоз раиси.

И. ТОШПЎЛАТОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

ИККИНЧИ ТУРБОГЕНЕРАТОР ТОК БЕРДИ

ТОШКЕНТ ГРЭСИ ҚУРУВЧИЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Тошкент ГРЭСининг қурувчилари ва монтажчилари меҳнатда ажойиб ғалабага эришдилар — станциянинг иккинчи блоки муддатидан олдин, 12 сентябрь соат 8 дан 30 минут ўтганда саноат учун ток берди. Бу — тошгрэсчиларининг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси қирқ йиллигига туҳфасидир.

Ўрта Осиёда улкан энергетика корхонасини вужудга келтирувчилар қисқа муддат ичида 150 минг киловатт қувватли турбогенераторни, соатига 500 тонна буғ бериш қувватига эга бўлган қозон агрегатини, қудратли трансформаторни монтаж қилдилар. Улар станциянинг гидротехника иншоотлари қурилишида кўп ҳажмда ер қазиш ва бетон ётқизиш ишларини ҳам бажардилар, асосий ва ёрдамчи ускуналарни ўрнатдилар, бир неча километр узунликда қувурлар ва кабеллар ётқиздилар.

ГРЭСнинг иккинчи блокини қуриш ишига Ўзбекистон энерго-қурувчиларигина ўз ҳиссаларини қўшиб қолмадилар. Етти йилликнинг ана шу энг муҳим қурилишига Ватанимизнинг ҳамма томонларидан мукаммал техника узлуксиз келиб турибди. Тошкент яқинидаги ана шу энергия гиганти учун ускуналар тайёрлашда Москва, Ленинград, Харьков, Таганрог, Запорожье, Рига, Куйбишев, Боку ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидаги қирқта энг йирик саноат корхонасининг ишчилари қатнашмоқда.

Иккинчи блокнинг ишга туширилиши билан ГРЭСнинг қуввати икки баравар кўпайди. Станция биринчи турбогенератор фойдаланишга топширилганидан буён саноат, қишлоқ хўжалиги ва маиший истеъмол учун 500 миллион киловатт-соатдан кўпроқ электр энергия ишлаб чиқарди.

Қурувчилар ва монтажчилар навбатдаги агрегатларни ишга тушириш учун тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу ерда яна 150 минг киловаттли иккита турбогенераторни ва 300 минг киловатт қувватли иккита машинани, шунингдек ўша машиналарга тегишли қозон агрегатларини ўрнатиш лозим. Ўшанда станциянинг қуввати 1,2 миллион киловаттга етади, станция бир йилда 7 миллиард киловатт-соатдан зиёд электр энергияси ишлаб чиқарадиган бўлади. Бу эса, 1913 йилда бутун Россия берган электр энергиясидан уч ярим баравар кўпдир.

Станциянинг учинчи блокини 1965 йилда ишга тушириш кўзда тутилади. Монтажчилар учинчи қозоннинг блокларини йиға бошладилар.

Тошкент ГРЭСи — мамлакатда энг йирик очиқ типдаги тепловой электр станциядир. Унинг асосий ускуналари очиқ жойда ўрнатилган. Бу эса, кўплаб маблағни тежаб қолиш, станцияни қуриш муддатларини қисқартириш имконини беради.

Тошкент ГРЭСининг қурилиши — Ўзбекистонни электрлаштириш программасини амалга оширишда жуда муҳим босқичдир. Совет ҳокимияти йилларида республикамизда умумий қуввати 1,7 миллион киловатт бўлган юздан ортиқ электр станциялар қурилди.

Етти йиллик бошидан буён Ўзбекистон энергетикаси айниқса тез ривожланмоқда. Оҳангарон ГРЭСи лойиҳада кўзда тутилган қувватга етиб олди. Навоий ГРЭСида дастлабки турбогенераторлар ишга туширилди. Қорақалпоғистон улкан энергетикасининг тўнғич корхонаси — Тахиатош ГРЭСида янгидан-янги агрегатлар ишга туширилмоқда. Республика электр станциялари шу йилнинг ўзидаёқ етти йиллик арафасида ҳосил қилинган энергиядан икки баравар кўп электр қуввати бериши кутилади. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

ТАШАББУС МАЪҚУЛЛАНДИ

Тошкент қишлоқ область партия комитети Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги 2-«Оққўрғон» совхози ва Бўка бошқармасидаги Ильич номли колхознинг пахта йиғим-теримини ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлаш юзасидан белгилаган тадбирларини маъқуллади. **(Бу тадбирлар «Тошкент ҳақиқати»нинг 13 сентябрь ва бугунги сонларида эълон қилинди).**

Область партия комитети ишлаб чиқариш бошқармалари ва уларнинг партия комитетларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг секретарлари зиммасига 2-«Оққўрғон» совхози ва Ильич номли колхознинг тадбирларини ишлаб чиқиб, шу тадбирлар асосида ўз шароитларини тўла ҳисобга олган ҳолда йиғим-теримни ташкил қилиш ва меҳнатга ҳақ тўлаш юзасидан зарур тадбирлар ишлаб чиқишни топширди.

ДЎСТОНА СУҲБАТ

14 сентябрда КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов республикамизга меҳмон бўлиб келган Австралия Компартияси Марказий Комитетининг раиси ўртоқ Диксон Ричардни ва Австралия Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ўртоқ Сендини қабул қилиб суҳбатлашди. Бу суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов ҳозир бўлди. (ЎзТАГ).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ НАЗАРИЯСИНИ ИЖОДИЙ ТАРЗДА ЎРГАНАЙЛИК

СИЁСИЙ МАОРИФ СИСТЕМАСИДА ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ОЛДИДАН

Сиёсий маориф системасида — миллионларнинг мана шу чинакам ленинча университетида ҳа демай янги ўқув йили бошланади. Совет халқининг марксизм-ленинизм таълимотини чуқур ўрганишга бўлган ҳаваси ҳозир ҳар қачонгидан ҳам ғоят кучайиб кетди. Марксизм-ленинизм таълимоти — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сиёсатининг илмий негизи бўлиб, партия амалий фаолиятининг назарий пойдеворидир.

Коммунистлар, комсомоллар, барча меҳнаткашларнинг марксизм-ленинизм назариясини чуқур ва ижодий равишда эгаллаб олишлари, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг ички ва ташқи сиёсатга доир проблемаларини, халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлиги ва жипслиги учун КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар олиб бораётган курашга тааллуқли масалаларни тўғри тушунишлари ҳозирги шароитда жуда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Янги, коммунистик жамиятни барпо этиш соҳасида ниҳоятда катта иш қилаётган совет кишилари учун революцион назарияни ўрганиш ҳаётий заруратдир, зотан, айни марксизм-ленинизм коммунизм сари боришда энг тўғри йўлни кўрсатиб берувчи компас бўлиб хизмат қилади, ҳозирги ижтимоий ҳаёт, революцион кураш практикасининг янги-янги саволларига илмий жиҳатдан асосланган, тўғри жавоблар беради. Илмий коммунизмни чуқур ўзлаштириб олиш меҳнаткашларнинг партиямиз ленинча сиёсати ғалабаси учун актив ва онгли равишда курашишларига, жаҳон тараққиётининг боришини ва истиқболларини тўғри тушунишларига, мамлакат ичидаги ва халқаро ҳаётдаги воқеаларнинг моҳиятини яхши билиб олишларига, турмушни коммунистик асосда қуришларига ёрдам беради.

I.

Бошланаётган йилда сиёсий маориф системасида ўқиш янгича қурилади. Марксизм-ленинизм назариясининг энг муҳим, айниқса, партиямиз ва совет халқининг турмуши билан жуда чамбарчас боғланган ҳозирги даврдаги актуал проблемаларини кенг кўламда ижодий ўрганиш ташкил этилади. **Ҳозирги ўқув йилида сиёсий маориф системаси ишининг асосий мазмуни — мамлакатимизда коммунизм қурилишига, жаҳон социалистик системасининг ривожланишига, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун курашда коммунистик ва ишчи партияларнинг стратегияси ва тактикасига доир актуал проблемаларни чуқур ўрганишдан иборат бўлмоғи керак.**

Эътибор асосан, коммунистларнинг, барча совет кишиларининг муҳим ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушадиган мавзуларга, чунончи:

— совет халқи томонидан марксизм-ленинизм таълимотини амалга оширишга, СССРда коммунистик қурилиш практикасига, КПСС Программасини амалга оширишга тааллуқли проблемаларга;

— марксизм-ленинизм принциплари асосида халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлиги ва жаҳон социалистик системасининг жипслиги учун кураш масалаларига;

— социализм ва коммунизм қурилишининг йўллари ва методларини, ҳозирги замонда энг таъсирчан сиёсий куч бўлган коммунистик партияларнинг ролини чуқур очиб беришга;

— жаҳон социалистик системаси, халқаро ишчилар ва миллий озодлик ҳаракатининг дунёни революцион тарзда ўзгартиришдаги аҳамиятига;

— турли социал системадаги мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши тарихий зарурат эканлигини ва жаҳон урушининг олдини олиш мумкинлигини тушунтириб беришга;

— Хитой раҳбарларининг идеологияси ва практикасидаги шахсга сиғинишни қатъиян фош қилиш зарурлигига қаратилади.

Ҳозирги даврнинг асосий мазмуни бутун дунё миқёсида капитализмдан социализмга ўтишдан иборат бўлиб, бу давр марксизм-ленинизм революцион назариясининг улуғворлигини ва ҳаётийлигини ғоят зўр куч билан намойиш қилмоқда.

Коммунистик ва социалистик қурилишнинг зафарли ғалабалари, капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг революцион кураши, миллий-озодлик ҳаракатининг зўр муваффақиятлари шундан далолат бериб турибдики, марксизм-ленинизм — тарихий тараққиётнинг ҳамма туб проблемаларига жавоб бера оладиган бирдан-бир тўғри, чуқур илмий назариядир.

Марксизм-ленинизм — муттасил ривожланиб бораётган ижодий, интернационал таълимотдир. Бу таълимот социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибаси билан, капиталистик мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг революцион кураши ва миллий-озодлик ҳаракати тажрибаси билан узлуксиз равишда бойиб бормоқда.

В. И. Ленин ишчилар синфининг революцион назарияси «догма эмас, балки ҳақиқатан оммавий ва ҳақиқатан революцион ҳаракатнинг практикаси билан жуда яқин алоқада бўлиш натижасидагина узил-кесил таркиб топади»,— деб неча марталаб уқтирган эди. Марксизм-ленинизм таълимоти ғоят катта таъсир кўрсатаётганлигининг энг муҳим манбаларидан бири — унинг ижодий характери, жаҳон революцион практикаси билан узвий равишда бирлашиб кетганлигидир. Марксизм-ленинизм турмушимизда тантана қилмоқда, янги жамият қураётган миллион-миллион кишиларнинг амалий ишида ўз ифодасини топмоқда. Биз келажакка Маркс ва Ленин кўрсатиб берган йўлдан бораётганимиз ҳолда яшамоқдамиз ва ишламоқдамиз. Партиямиз ленинча таълимот руҳига асосланиб, коммунистик қурилишнинг энг муҳим проблемаларини ижодий тарзда ишлаб чиқмоқда, коммунистик ижтимоий-иқтисодий формацияни барпо этиш йўлларини, жаҳон ижтимоий тараққиётининг, халқаро коммунистик ҳаракатнинг актуал масалаларини, ҳозирги замон шароитида тинчлик ва уруш проблемаларини ҳар тарафлама тадқиқ қилмоқда.

Сўнгги ўн йиллар ичида социализм билан капитализм ўртасидаги тарихий жанглар, СССРда коммунизм қурилишини кенг авж олдириш практикаси, бошқа социалистик давлатларнинг муваффақиятлари, бутун революцион ҳаракатнинг юксалиши марксизм-ленинизм таълимотини бениҳоя бойитди. Коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашларининг ҳужжатларида, КПСС XX ва XXII съездларининг қарорларида, КПСС Программасида, қардош коммунистик партияларнинг ҳужжатларида баён қилиб берилган революцион назариянинг янги хулосалари ва қоидалари бизнинг тарихий давримизда революцион кучлар олдида туғилаётган катта ва мураккаб вазифаларни ҳал этишга ёрдам бермоқда.

Марксизм-ленинизмни ижодий тарзда ривожлантириш — коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш, коммунистик ижтимоий муносабатлар, янги одамни тарбиялаш учун курашиш демакдир. Бу эса одамларнинг фаровонлигини ошириш, маънавий бойликлар мўл-кўллигини яратиш, меҳнаткашлар маданиятини бутун чоралар билан ўстириш демакдир. Марксизм-ленинизм идеяларининг энг яхши агитатори — коммунизмни муваффақият билан қуришдир.

Партия коммунистларни, барча совет кишиларини марксизм-ленинизмни ижодий тарзда ўрганишга чақирмоқда. Барча совет кишилари жаҳон коммунистик ҳаракатининг жипслиги учун, Хитой раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракатларига қарши КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар олиб бораётган курашнинг моҳиятини тўғри ва чуқур тушуниб олишлари, партия ленинча сиёсатининг ғалабаси учун, марксизм-ленинизм таълимотининг тантанаси учун актив курашишлари керак. Жаҳон коммунистик фронтидаги ҳамма отрядларнинг бирлиги ва жипслиги учун курашга доир энг муҳим масалаларни ўрганиш билан, **ҳар бир совет кишиси халқаро коммунистик ҳаракат бош йўлининг ҳаётийлиги ва ҳаққонийлигини, пролетар интернационализми улуғ принципларининг тантана қилиши муқаррарлигини тағин ҳам чуқурроқ тушуниб олиши лозим.**

Марксизм-ленинизмни ижодий тарзда ўрганиш барча совет кишиларини сиёсий жиҳатдан тарбияловчи ажойиб мактаб бўлиб, коммунистик қурилишда халқнинг онглилигини ва активлигини оширишнинг қудратли воситасидир. Коммунистлар, барча совет кишиларининг сиёсий ўқиши — революцион назариянинг у ёки бу хулосалари ва қоидаларини шунчаки ўзлаштириб олишдан иборат бўлмаслиги, балки, аввало, уларни ўз назарий билимларини коммунизм қурилиши практикасида моҳирлик билан қўллана оладиган қилиб тарбиялаши лозим. Сиёсий билимлар совет кишиларининг эътиқодига айланиши, уларни душман идеологиясига қарши, коммунистик жамият қурилишида бизга халақит бераётган ҳамма иллатларга қарши шафқатсиз курашга отлантириши, текинхўрларга, юлғичларга, порахўрларга, безориларга, ўғриларга, ўтмиш сарқитларини тарқатувчи ҳамма кишиларга нисбатан муросасизликни, қаттиқ нафратни кучайтириши керак.

II.

Сиёсий маориф системасида янги ўқув йили олдидан тахминий ўқув плани ишлаб чиқилди. Бу план қуйидаги 12 темани ўз ичига олади: давримизнинг характери ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг бош йўли; тинчлик учун кураш ва жаҳон революцион процессининг ривожланиши; жаҳон социалистик системаси — ҳозирги замоннинг ҳал қилувчи революцион фактори; марксизм-ленинизм социализм ва коммунизм қурилишининг қонуниятлари тўғрисида; СССРдаги коммунистик қурилишнинг халқаро аҳамияти ва унинг жаҳон революцион процессининг ривожланишига таъсири; КПСС Программасида социалистик давлат тўғрисидаги марксизм-ленинизм таълимотининг ривожлантирилиши; партия тўғрисида марксизм-ленинизм таълимоти ва бу таълимотнинг КПСС Программасида ривожлантирилиши; тарихий процессда омманинг ва шахснинг роли тўғрисида марксизм-ленинизм таълимоти; капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг ҳозирги босқичдаги кураши; миллий-озодлик ҳаракатининг ҳозирги босқичи; марксизм-ленинизм — ҳамма мамлакатлардаги коммунистларнинг улуғ интернационал таълимоти; марксизм-ленинизм коммунистик партияларнинг халқаро бирлиги ва жипслиги тўғрисида.

Вазифа шундан иборатки, ҳар бир коммунист, миллион-миллион комсомоллар, кенг меҳнаткашлар оммаси замонамизнинг ана шу энг актуал проблемаларини чуқур ва ҳар тарафлама ўргансинлар. **Тўгаракларда, назарий семинарларда ва сиёсий маорифнинг бошқа формаларида машғулотлар** бу йил мазкур планга мувофиқ **ташкил этилмоғи** керак. Кириб келаётган ўқув йилида марксизм-ленинизм назариясини **мустақил ўрганиш методи** сиёсий ўқишнинг асосий методи бўлмоғи лозим.

СССРда коммунистик қурилишнинг, жаҳон социалистик системаси ривожланишининг, ҳозирги босқичда коммунистик ва ишчи партиялар стратегияси ва тактикасининг актуал масалаларига бағишланган темаларни коммунистик меҳнат мактаблари, халқ университетларининг ўқув планлари ва программаларига киритиш керак. Мазкур проблемалар юзасидан лекциялар курси ўқиш марксизм-ленинизм кечки университетларидаги ҳамма факультетларнинг ўқув планларига ҳам киритилади.

СССРдаги коммунистик қурилиш назарияси ва практикасига, жаҳон социалистик системасининг ривожланишига, халқаро коммунистик ҳаракатга доир масалаларга меҳнаткашларда бўлган зўр қизиқишни қондирмоқ учун ана шу проблемалар юзасидан циклли лекциялар, савол-жавоб кечалари ўтказиш, саноат корхоналари, колхозлар, совхозлар, ўқув юртлари ва ҳоказоларда оммабоп лекторийлар ташкил этиш зарур.

Бу масалаларни олий ва ўрта мактабда ўрганиш учун имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш лозим.

Раҳбар кадрларнинг марксизм-ленинизм таълимотини ўрганиши партия комитетларининг алоҳида эътиборига сазовордир. Масала шу тахлитда турибди: қуйидан юқорига қадар бутун партия, совет, касаба союз, комсомол, хўжалик активимиз, барча раҳбар ходимларимиз марксизм-ленинизм назариясининг актуал проблемаларини мунтазам, собит қадамлик билан ўрганиш ҳамда меҳнаткашлар ўртасида сиёсий иш олиб боришда бевосита актив қатнашиш намунасини кўрсатишлари керак.

Марксистик назарияни ҳар тарафлама билиб олган ходим бўлиш, партиямизнинг ички ва ташқи сиёсатини равшан тушуниш, шу сиёсатни актив ва оғишмай амалга ошириш — ҳар бир раҳбарнинг энг асосий вазифаларидан биридир. Чунки **марксизм-ленинизм назариясини ўрганмаётган, оммани партиянинг ленинча планларини амалга ошириш учун курашга уюштира билмаётган киши ҳозирги шароитда меҳнаткашларнинг чинакам раҳбари, ташкилотчиси ва тарбиячиси бўла олмайди.**

Кадрларга марксизм-ленинизм назариясини ўргатиш учун партия, совет ва хўжалик активининг турли курслари, мактаблари ва университетларидан, доимий ишлаб турувчи семинарлар, назарий конференциялар ва шу кабилардан кенг фойдаланиш тавсия этилади. **Раҳбар кадрларнинг сиёсий маориф ишларида шахсан иштирок этишлари** мамлакатимиздаги коммунистик қурилиш масалаларини, КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партияларнинг жаҳон коммунистик ҳаракати жипслиги учун олиб бораётган курашини, халқаро ҳаётнинг актуал проблемаларини меҳнаткашларга мунтазам гапириб бериб туришлари — **ўзларининг сиёсий жиҳатдан чиниқишлари учун ғоят муҳимдир.**

Машғулотларнинг ғоявий-назарий савияси аввало, пропагандистларнинг составига, уларнинг назарий тайёргарлигига боғлиқ. Мана шу ўқув йилида энг яхши тайёрланган коммунистларни — партия, совет, хўжалик ходимларини, ўқув юртларининг ўқитувчиларини, халқ хўжалиги мутахассисларини пропагандистлик ишига жалб этишни мўлжаллаётган партия комитетлари тўғри иш қилмоқдалар. Бу йил сиёсий маориф системасидаги машғулотлар мундарижасининг ўзи ҳам марксизм-ленинизм назариясини яхши билган янги, юқори малакали пропагандист кадрларни анча кўп жалб этишни тақозо қилмоқда. **Пропагандист кадрларга нисбатан қўйиладиган биринчи талаб — сиёсий ва назарий жиҳатдан юксак даражада етук бўлишдир.**

Партия ташкилотлари ва партия комитетларининг вазифаси — янги ўқув йилига ҳар тарафлама тайёргарлик кўриш, сиёсий маориф системасининг ҳамма звеноларида машғулотларнинг юксак ғоявий-назарий савияда бўлишини таъминлашдан иборат. Ҳозирги вақтда идеология иши, КПСС назарияси ва сиёсатини пропаганда қилиш, марксизм-ленинизмни ижодий тарзда, чуқур эгаллаб олиш ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Ўқиш жараёнида шунга эришмоқ керакки, коммунистлар ва партиясизлар КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партияларнинг сиёсий йўли ва амалий ҳаракатлари илмий жиҳатдан чуқур асосланганлигини равшан тушуниб олсинлар, ўрганилаётган материалнинг моҳиятини яхши билиб олсинлар. Ўзларининг цехларда, далада, лабораторияларда қилаётган меҳнатлари билан коммунизм тантанаси учун курашдаги туб вазифалар бир-бирига узвий равишда боғланганлигини кўриб турсинлар.

Сиёсий ўқишнинг таъсирчанлиги, машғулотларнинг ғоявий савияси оқибат натижада, меҳнаткашларнинг сиёсий етуклиги ва ижодий активлиги қанчалик ўсганлиги, ҳар бир совет кишиси коммунистик қурилишда қанчалик онгли иштирок этаётганлиги билан ўлчанади.

Сиёсий ўқишда томошабинликка чидаб бўлмайди. Марксизм-ленинизм таълимоти буржуа идеологиясига қарши, хоҳ ўнгдан ёки хоҳ «сўлдан» бўлсин, революцион фанни бузиб талқин қилишга ҳар қандай уринишларга қарши жанговар ҳужумкор бўлиш руҳи билан суғорилган. Ҳар бир пропагандист партиянинг актив жангчиси бўлмоғи керак, пропагандист қолоқ кайфиятларга, обивателларнинг миш-мишлари ва иғволарига бефарқ қараб тура олмайди. Унинг бурчи — чет эллардаги антисовет пропаганданинг туҳматини кескин ва моҳирона равишда фош қилиб ташлашдир. Машғулотлар вақтида ҳар хил саволлар туғилади, шундай ҳам бўладики, баъзи тингловчилар нотўғри, хато фикрларни айтишади. Пропагандистнинг вазифаси биронта ҳам саволнинг тушунтирилмай қолишига йўл қўймаслик, КПССнинг ташқи ва ички сиёсати совет халқининг туб манфаатларини ифода этаётганлигини яққол кўрсатиб беришдир.

Империалистик идеологияга ва марксизм-ленинизмни ревизия қилишнинг ҳамма шаклларига қарши, айниқса Хитой бузғунчиларининг антиленинча, оппортунистик ғоявий-назарий платформасига қарши кураш ғоят кескин тус олган ҳозирги шароитда, **пропагандистнинг ўрни — ҳужумкорларнинг олдинги сафларида бўлиб, у, улуғ Ленин партиясининг ҳақиқий сиёсий курашчиси бўлмоғи керак.**

Ҳар бир пропагандист, ҳар бир партия активи СССРдаги коммунистик қурилиш программаси, халқаро коммунистик ҳаракат жипслиги учун КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар олиб бораётган курашнинг аҳамиятини кенг меҳнаткашлар оммасига муттасил, астойдил ва далил-исботлар билан тушунтириши, берилган саволларга муфассал жавоблар бериши керак.

III.

СССРдаги коммунистик қурилиш проблемаларини, жаҳон социалистик системасининг ривожланиши проблемаларини, Хитой раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракатларига қарши КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар олиб бораётган курашни атрофлича ўрганиш — Маркс, Энгельс, Лениннинг ғоят бой назарий мероси, партиянинг энг муҳим ҳужжатлари устида муайян бир мақсадни кўзлаб, доимо ўрганиб боришни тақозо этади. Марксизм-ленинизм классикларининг гениал асарлари — партиянинг, ҳар бир коммунистнинг, барча совет кишиларининг қудратли ғоявий қуролидир.

Халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш масалалари хусусида КПСС XX ва XXII съездининг материаллари, партия Программаси, Марказий Комитет декабрь ва февраль Пленумларининг қарорлари, қардош коммунистик ва ишчи партиялар (1957 ва 1960 йилги) Кенгашларининг ҳужжатлари, КПСС Марказий Комитетининг коммунистик ва ишчи партияларга мактублари, қардош марксчи-ленинчи партияларнинг ҳужжатларини ўрганишга алоҳида эътибор бериш лозим.

Пропагандистларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш — партия комитетларининг энг муҳим бурчидир. Ўқув йили бошланиши олдидан ва ўқув йили давомида иттифоқдош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари пропагандистларнинг қисқа муддатли курсларини ўтказадилар. Машғулотларнинг юксак илмий савияда ва ижодий тусда бўлишини таъминлаш, курсларнинг ишига таниқли олимлар, лекторларни, партия ва хўжалик органларининг раҳбарларини жалб қилиш муҳимдир. Партия комитетлари тўгарак ва семинарларнинг раҳбарларини СССР ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалаларидан муттасил хабардор қилиб туришлари, машғулотларни коммунистик қурилишнинг, янги одамни тарбиялашнинг амалий вазифалари билан узвий равишда боғлаб ўтказиш учун пропагандистларни актуал материаллар билан қуроллантира боришлари зарур. **Пропагандистларни йиғиб, улар учун мунтазам лекция ва докладлар ўқиб туриш — ҳар бир республика, ўлка, область, шаҳар, район, ишлаб чиқариш бошқармаси, корхона, колхоз ва совхоз раҳбар ходимининг вазифаси бўлиб қолмоғи керак.**

СССРдаги коммунистик қурилиш, жаҳон социалистик системасининг ривожланиши, халқаро коммунистик ҳаракат стратегияси ва тактикаси, КПСС ва бошқа марксчи-ленинчи партияларнинг ана шу ҳаракат бирлиги учун олиб бораётган кураш масалалари юзасидан Марказий газеталарда ва «Коммунист», «Партийная жизнь», «Политическое самообразование» журналларида босилаётган мақолалар ва бошқа материаллар лекторларга, пропагандистларга, тўгарак ва назарий семинарларнинг тингловчиларига, якка планлар асосида ишлаётган коммунистларга жиддий ёрдам кўрсатади. Нашриётлар сиёсий маориф системасининг ўқув программаларидаги темалар юзасидан кўп нусхада тегишли адабиётларни тайёрламоқдалар. Мана шу ўқув йилида меҳнаткашларга сиёсий билим беришда радио билан телевидениенинг роли оширилади. Ўқув планларига киритилган масалалар устида суҳбатлар ва консультациялар ўтказиш радио ва телевидение программаларида катта ўрин эгаллайди.

Сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари ўқув йили бошлангунча кўп ишларни қилиши лозим. Сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг зиммасига тўгараклар ва назарий семинарлардаги тингловчиларнинг составини назарда тутиб, машғулотларнинг программаларини тузиб олишда пропагандистларга ёрдам бериш; энг тажрибали пропагандистларнинг консультацияларини мунтазам ташкил этиш; адабиётлар, ҳужжатли кинофильмлар, диаграммалар, жадваллар ва бошқа кўргазмали қуроллардан фойдаланиш тўғрисида маслаҳат бериб туриш вазифаси юклатилган.

Партия комитетларининг сиёсий маориф системасига доимо эътибор беришлари — меҳнаткашларни ғоявий жиҳатдан тарбиялашнинг мана шу энг муҳим воситаси муваффақиятли ишлашининг асосий шартидир. Барча партия ташкилотлари оммага сиёсий билим бериш, машғулотларнинг ғоявий савиясини ошириш масалаларига алоҳида ғамхўрлик қилишлари, бу масалаларни партия йиғилишларида, партия комитетларининг бюро мажлислари ва пленумларида муҳокама қилиб туришлари лозим.

* * *

Барча совет кишиларини революцион назария билан чуқур қуроллантириш, уларда коммунистик дунё қарашни муваффақиятли суратда шакллантириш — коммунистик қурилишда, КПСС Программасини амалга оширишда совет халқи янги ғалабалар қозониши учун ҳал қилувчи шарт-шароитлардан бирини таъминлаш демакдир.

Мамлакатимиз ишчилари, колхозчилари, интеллигенцияси ўз меҳнатлари билан коммунистик жамиятни барпо этиб, халқаро миқёсда социализмнинг капитализм устидан ғалаба қилишига жуда катта ҳисса қўшмоқдалар. СССР даги коммунистик қурилиш муваффақиятлари — империализм позицияларига тўғридан-тўғри зарба бўлиб тушмоқда, синфий курашда капиталистик мамлакатларнинг пролетариатига, миллий озодлик ҳаракатига, барча революцион кучларга ғоят катта ёрдам бермоқда.

Айни маҳалда коммунистик қурилишда қўлга киритилган амалий муваффақиятлар — Ленин партиясининг юксак обрўйини тўкишга, совет халқи қаҳрамонона ишларининг улуғворлигини камситишга, жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигини бузишга уринаётган Хитойдаги бузғунчиларга берилган энг яхши жавобдир.

Совет халқи экономикани ривожлантириш, улкан химия планларини амалга ошириш, қишлоқ хўжалигини интенсивлаш йўлини ўтказиш билан бутун дунё меҳнаткашлари олдидаги ўз интернационал бурчини шараф билан адо этмоқда.

Янги ўқув йилида сиёсий маориф системаси мамлакатимиз олдида турган тарихий вазифаларни ҳал қилишда совет кишиларига, коммунистларга ва партиясизларга ёрдам бериши лозим. Бинобарин, **бошланаётган ўқув йилини мамлакат ғоявий ҳаётида янада юксалиш йилига, меҳнаткашларни маркcча-ленинча руҳда тағин ҳам қатъий чиниқтириш йилига айлантириш — барча партия ташкилотлари, идеология фронтимиздаги ҳамма звеноларнинг шарафли ишидир.**

(«ПРАВДА» 12 сентябрь).

РЕСПУБЛИКАМИЗ ТАРИХИДА МУҲИМ САҲИФА

Бундан қирқ йил муқаддам Тошкентда 1924 йилнинг 15 сентябрида Туркистон республикаси Марказий Ижроия Комитетининг Фавқулодда сессияси ўз ишини бошлади. Ўрта Осиё республикаларининг миллий-давлат чегараланиши ҳамда Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ташкил топишида ушбу сессиянинг аҳамияти катта бўлди.

Шу куни Тошкент чинакам халқ байрамининг шоҳиди бўлди. Кўчалар ва майдонлар жанговар шиорлар ёзилган алвонлар, байроқлар билан безатилган, кўпгина жойларга В. И. Ленин портретлари қўйилган эди. «Шаҳар эрта уйғонди, — деб ёзган эди ўша вақтда «Туркистанская правда» газетаси, — кўчаларда қизил байроқлар товланади, ҳаммаёқда байрам руҳи... Эски шаҳардан одамлар оқими тўхтовсиз келиб турибди. Улар йиғилиб Свердлов номли театр олдида бирзумда катта бир тўда ҳосил қилдилар. Пиёда ва отлиқлар аралашиб кетган. Кўп одамлар тушиб олган аравалар кўчани тўсиб қўйган. Шаҳарликлар билан бирга Совет ҳокимиятига ўз миннатдорчиликларини билдириш учун яқин овуллардан деҳқонлар ҳам келишган. Шодиёна ҳайқириқлар. Чинакам шоду-хуррамлик».

Свердлов номли театр зали ҳам одамларга лиқ тўла эди. Бу ерда Туркистонда яшовчи халқларнинг вакиллари — ўзбек, қозоқ, қирғиз, туркман, тожик ва қорақалпоқлар ҳозир бўлишди. Фабрика ва заводларнинг ишчи ва хизматчилари, «Қўшчи» союзининг аъзолари, Қизил Армия жангчилари сессияни табрик қилиш учун келишди. Театр пештоқига эса бундай деб ёзиб қўйилган: «Ўрта Осиё Совет республикалари — Шарқда Ленинга қўйилган энг буюк ёдгорликдир». Фавқулодда сессия ана шундай тантанали бир вазиятда ўз ишини бошлади.

Сессия Туркистон Автоном Совет Социалистик Республикаси территориясида яшовчи ўзбек, туркман, қирғиз ва қозоқ халқларига унинг составидан ажралиб чиқиш, мустақил Ўзбекистон ССР, Туркманистон ССР, Қирғизистон автоном области ва Тожикистон автоном области тузиш, шунингдек қозоқлар яшайдиган районларга Қозоғистон республикаси билан бирлашиш ҳуқуқини бериш масалаларини муҳокама қилди. Совет Туркистонида миллий давлат чегараланиши тўғрисида қарор қабул қилинди. Қарор СССР Бутуниттифоқ Ижроия Комитетига қараб чиқиш ва тасдиқлаш учун топширилади. Бу Ленин ғояларининг амалга оширилишида қўйилган катта қадам эди.

В. И. Ленин 1920 йилда биринчи марта Ўрта Осиёда миллий давлат чегараланиши мумкин эканлиги ва бу ўлкада янги Совет республикаларини ташкил этиш масаласини қўйди. У «Туркистонни Ўзбекистон, Қирғизистон ва Туркистонга ажратиб карта (этнографик ва бошқа карталар) тузилсин» ҳамда «Ана шу уч қисмни қўшиш ва ажратиш шароитлари мукаммал аниқлансин» деб топшириқ ҳам берган эди.

Сессия шунингдек, Ўрта Осиё ва Туркистон халқларига қарата Мурожаат қабул қилди. Мурожаатда миллий давлат чегараланишидек катта тарихий воқеанинг амалга оширилиши учун зарур шароит вужудга келганлиги таъкидланди. Туркистонда Совет ҳокимияти мустаҳкамланди, граждандар уруши, босмачилар ҳаракати оқибатида вайрон бўлган хўжаликни тиклаш соҳасида, миллий маданиятни ривожлантиришда жиддий ютуқларга эришилди. «Туркистонда миллий-давлат чегараланиш,— дейилган эди Мурожаатда, — бу Ўрта Осиёда халқларнинг миллатлараро муносабатларни ўрнатиш ва мустаҳкам миллий тинчликни қарор топтириш ишида халқлар тарихида мисли кўрилмаган бир қадамдир. Эндиликда Туркистон ва Ўрта Осиё меҳнаткашлари Октябрь революцияси ўз байроқларида инсониятга келтирган ғалабаларнинг улуғворлигига яна бир марта ўзлари ҳам ишонмоқдалар ва бунга Европа ва Америка, Осиё ва Африканинг барча мазлум халқларини ҳам ишонтирмоқдалар».

Туркистон Ижроия Комитетининг тарихий қарорлари ўлканинг ҳамма томонида зўр қувонч билан кутиб олинди. Кўпгина шаҳар ва қишлоқларда катта халқ йиғинлари ва намойишлари бўлиб ўтди. Уларда ўн минглаб ишчилар, хизматчилар, батраклар, ҳунармандлар, Қизил Армия жангчилари қатнашди.

Миллий давлат чегараланиш тўғрисидаги қарор Ўрта Осиё халқларининг туб манфаатларига мос эди. Шунинг учун ҳам у Бухоро ва Хоразм Совет республикалари томонидан ҳам қизғин кутиб олинди. Орадан сал ўтмай V Бутун Бухоро ва V Бутун Хоразм совет қурултойларида Туркистон Ижроия Комитетининг қарори якдиллик билан маъқулланди.

1924 йил 27 октябрда СССР Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитетининг иккинчи сессияси, Туркистон Ижроия Комитети, V Бутун Бухоро ва V Бутун Хоразм Советлар Қурултойининг миллий чегараланиш ва мустақил совет социалистик республикалари ва областлари тузиш тўғрисидаги илтимосини қондирди.

Бу кун Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг туғилган куни эди.

Р. А. НУРУЛЛИН,
тарих фанлари кандидати.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг факультетларида СССР халқларининг кўпгина фарзандлари таълим олмоқдалар. Суратда: украин, ўзбек, тожик, арман, белорус ва қозоқ халқининг фарзандларидан бир группаси. Улар бир-бирлари билан иноқ ва дўстдирлар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЯХШИ ТАШАББУС

Маҳалладаги катта боққа столлар қўйилган. Дастурхон нозу-неъматлар билан тўкин. Эшикдан кираверишда «Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг тўйини муносиб кутиб олайлик» деган шиор кўзга ташланади. Боғ тўрига Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленининнг гуллар билан ўралган катта портрети қўйилган. Боғ ёш келинлар уйидек яшнайди. Маҳалла чеварлари тиккан кўйлак, дўппи ва сўзаналар кўргазмаси ташкил этилган бу ерда. Боғдан янграб эшитилаётган карнай-сурнай ва ноғора овози аҳолини боққа чорлайди. Бу тантанали маросимга қўшни маҳалла меҳнаткашлари ҳам таклиф этилган...

Бу тантана яқинда пойтахтимизнинг Чилонзор район, Чархикамолон маҳалласида бўлиб ўтди. Бу маҳалланинг меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйи олдидан шаҳарда биринчи бўлиб «Маҳалла куни» ўтказишди.

«Маҳалла куни» шодиёна кечага айланиб кетди. Бу ерга тўпланганлар маҳалла меҳнаткашларининг юбилей олдидан бошлаган ишларининг гувоҳи бўлишди. Дарҳақиқат маҳалла аҳолиси бу йил эрта баҳорданоқ тўйни муносиб кутиб олишга ҳозирланди. Жамоатчилик ўз кучи билан 1.000 метрдан зиёд ариқ казиди, унинг четларига 900 тупдан ортиқ мевали ва манзарали дарахт, 500 туп ҳар хил гул кўчатлар ўтқазди, учта кўприк қурди. Шунингдек 700 метр йўл асфальтланди. Болалар учун ташкил этилган спорт майдончасига ёшлар ташаббуси билан чим ётқизилди. Буларнинг ҳаммаси шонли тўйга жамоатчиликнинг туҳфасидир.

Бу ҳақда маҳалла қариялари ҳам, маҳалла комитетининг раиси коммунист Шоҳаким Шоиноғомов ҳам ифтиҳор билан гапиришади.

Маҳаллада сиёсий-тарбиявий ишлар ҳам яхши йўлга қўйилган. Ойида бир марта фан ва техника янгиликлари, халқаро аҳвол масалалари тўғрисида лекция ўтказилиб турилади.

Шу шодиёна оқшомда ҳозир бўлганлар Ўзбекистон Фанлар Академияси тарих институтининг илмий ходими Ш. Шораҳимовнинг «Ўзбекистон 40 йил ичида» деган темадаги лекциясини зўр қизиқиш билан тинглашди. Шундан кейин, Чилонзор район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Умаров жамоат ишларида актив қатнашган маҳалла активларидан Тожиев, Зиёдов, Шоиноғомов, Шилов ва Левентуева ўртоқларга район партия комитети ҳамда район ижроия комитетининг фахрий ёрлиқларини топширди.

Ф. ҒОЙИБОВ.
Т. РАИМЖОНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XIV ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

МАКТАБ ИШИ — УМУМХАЛҚ ИШИ

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА

Областимиз мактабларида янги ўқув йили зўр уюшқоқлик билан бошлаб юборилди. Бу йил халқ маорифи ходимлари ва мактабларимиз ҳаётида катта воқеалар содир бўлди. СССР Олий Советининг сессиясида ўқитувчилар ва халқ маорифи ходимларининг иш ҳақини ошириш тўғрисида Қонун қабул қилинди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг ишлаб чиқариш таълими берадиган умумий ўрта политехника мактабларида ўқиш муддатини қисқартириш ҳақидаги тарихий қарори маориф ходимлари, ўқитувчилар ва кенг жамоатчиликни хурсанд қилди. Бу оқилона тадбирлар биз, ёш авлод тарбиячилари ғайратига ғайрат, кучига куч қўшди, янги меҳнат зафарлари сари илҳомлантириб юборди.

Коммунистик партия ёш авлодни тарбиялаш идеология ишининг энг муҳим ва масъулиятли соҳаларидан бири деб ҳисоблайди. Шунинг учун ҳам мактаб иши умумхалқ ишига айланиб бормоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми республикамизда халқ маорифини янада яхшилаш тадбирларини белгилаб берди. Пленум қарорлари биз халқ маорифи ходимлари олдига ўқув-тарбия ишларини тағин ҳам яхшилаш, ёш авлод тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишдек масъулиятли вазифаларни қўйди.

Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисидаги қонун қабул қилингандан буён ўтган давр ичида область мактаблари кўпгина ютуқларни қўлга киритдилар. Умумий таълим мактаблари, кечки қишлоқ ёшлари мактаблари, интернат-мактаблар тармоғи кенгайди. Уларнинг ўқув-моддий базаси мустаҳкамланди. Айниқса, таълимни амалий меҳнат билан боғлаб олиб бориш ўзининг яхши натижаларини бермоқда.

Меҳнат таълими мактабларимизнинг жонажон иши бўлиб қолди. Чунки, бу мактабларда ўқиш сифатини яхшилашга, ўғил-қизларимиз ўртасида меҳнатга, фойдали касбга бўлган қизиқишларини янада оширишда ижобий роль ўйнамоқда. Мактабларда таълим олаётган ўқувчилар ўзлари танлаган соҳа бўйича ишлаб чиқаришнинг у ёки бу соҳасида бемалол ишлашяпти.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадалари сони ортиб бормоқда. Янги ўқув йилида 170 га яқин ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси иш олиб боради.

Мактабларнинг ўқув-моддий базалари ҳам мустаҳкамланди. Колхоз, совхозлар ва бошқа оталиқ ташкилотларининг ғамхўрлиги натижасида область мактаблари янги ўқув йилига барвақт тайёрлаб қўйилди. 233 та мактаб биноси капитал ва 442 та мактаб биноси жорий ремонтдан чиқарилди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, янги ўқув йилига тайёргарлик кўриш даврида Бекобод район жамоатчилиги айниқса яхши фаолият кўрсатди. Бекободликларнинг мактабларни янги ўқув йилига ҳар томонлама тайёрлаш юзасидан бошлаб берган ажойиб ташаббуслари Калинин, Оққўрғон районлари жамоатчилиги томонидан ҳам қизғин қўллаб-қувватланди.

Мактабларни бир сменали машғулотларга кўчириш ўқув-тарбия ишлари сифатини оширишнинг муҳим омилларидан бирídир. Шунинг учун ҳам халқ маорифи ходимлари кўпгина мактабларда машғулотларни бир сменада олиб бориш учун қатор тадбирларни амалга оширдилар. 1964 йилнинг ўзида давлат маблағи ҳисобига, шунингдек колхоз ва совхозларнинг ёрдами билан 15 минг 164 ўқувчига мўлжалланган янги мактаб бинолари, қўшимча синф хоналар қурилади. Шулардан 8440 ўқувчига мўлжалланган синф хоналар биринчи сентябрдаёқ фойдаланишга топширилди. Шу кунларда Калинин бошқармасидаги Қибрай посёлкасида ва Урта Чирчиқ бошқармасидаги Тўйтепа посёлкасида қурилаётган янги мактаб бинолари тугалланиш арафасида турибди. Шунингдек, Янгийўл бошқармасидаги «Интернационал», «Ленинград» колхозларида, Оққўрғон бошқармасидаги Свердлов номли колхозда янги мактаб бинолари қад кўтаряпти. Оталиқ ташкилотлари кучи билан область мактаблари учун 56 та ўқув устахоналари қурилди.

Ўтган ўқув йилида ўқув-тарбия ишлари соҳасида қатор ютуқларни қўлга киритган эдик. Бу йил ҳам ана шу муваффақиятларни мустаҳкамлаш учун барча чоралар кўрилади. Машғулотлар вақтида ўқувчиларга чуқур билим бериш ҳар бир педагогнинг жонажон иши эканлигини унутмаслигимиз лозим. Бунинг учун мактабларда айниқса ўқитиш методикасига катта эътибор бериш даркор. Ўқитишнинг илғор методларини кенг оммалаштириш керак. Синфдан ва мактабдан ташқари олиб бориладиган тарбиявий ишлар савиясини ошириш ҳам жанговар вазифамиздир.

Тўғри, илғор ўқитувчиларнинг бой тажрибаларини оммалаштириш борасида анчагина ишлар қилинди. Ҳозир областимизда машъал ўқитувчилар сони 1500 кишини ташкил этади. Бу йил биз ана шундай ишчан ва меҳрибон ўқитувчилар сафини янада кенгайтиришга эришмоғимиз лозим.

Районларда ўқитувчиларнинг кенгашлари бўлиб ўтди. Бу кенгашларда 1963-1964 ўқув йилининг якунлари ва янги ўқув йилидаги муҳим вазифалар белгилаб олинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми томонидан кўрсатиб берилган муҳим вазифаларни амалга ошириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Ҳақиқатан ҳам олдимизда катта вазифалар турибди. Бу ўқув йилида, айниқса куни узайтирилган мактаблар ва группалар ишига алоҳида эътибор беришимиз лозим. Ҳар бир мактаб ҳузурида куни узайтирилган группалар бўлишига эришиш даркор. Бу ишда партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотлари халқ маорифи ходимларига яқиндан ёрдам беришлари лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленумида айтиб ўтилганидек, мактаб ёшидаги болаларни ўқишга тўла жалб этиш бизнинг жанговар бурчимиздир. Аммо бу соҳада областимиз мактабларида қатор камчиликлар мавжуд.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV пленуми қарорларига амалий жавоб бериш учун биз зўр ғайрат билан меҳнат қилишимиз лозим. Ўқув-тарбия ишларини ҳозирги юксак талаблар даражасига кўтариш — жанговар вазифамиздир.

И. ПАРСАЕВ,
Тошкент қишлоқ область халқ маорифи бўлимининг мудири.

Республикада халқ маорифи системасини янада такомиллаштириш, умумий таълим мактабларида ва ўқув юртларида таълим-тарбия иши савиясини ошириш, ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида партия белгилаган тадбирларни сўзсиз бажариш — партия, совет, хўжалик ташкилотлари, касаба союзлари, комсомол, халқ маорифи органлари, ўқитувчилар ва профессор-ўқитувчилар составининг энг муҳим вазифаси, деб ҳисоблансин.

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми қароридан).

МЕҲНАТ ТАРБИЯСИ

Авваллари Калинин районидаги 2-таянч мактабида меҳнат таълими яхши йўлга қўйилмаган эди. Бунинг устига тарбия ўчоғида физика кабинети ҳам йўқ эди. Кўргазмали ўқув қуроллари етишмасди.

Мактаб маъмурияти ана шу нуқсонларни бартараф этиш мақсадида қатор тадбирларни белгилади. Янги тўгараклар очилди. Физика тўгараги машғулотларига мактабнинг 8-11-синф ўқувчилари актив қатнайбошладилар.

Шуниси қувонарлики, тўгараклар ўқувчиларнинг меҳнат таълими машғулотларига айланиб кетди. Меҳнатсевар ўқувчилар кучи билан бир неча хил ўқув қуроллари ясалди. Мактаб математика фанига оид бир неча кўргазмали ўқув қуролларига ҳам эга бўлди.

Узингизга маълумки, кўпчилик мактабларда плаун ўсимлиги уруғидан тайёрланадиган лкафоди порошоги йўқ ҳисоб. Лекин бу мактаб ўқувчилари бундай порошок олиш йўлини топдилар. Ҳозир бу моддалар бошқа мактабларда ҳам кенг қўлланилмоқда. Бу, айниқса химия фани ўқитишда жуда қўл келмоқда. Шунингдек, термометр найчалари симобни ўлчаш учун жуда қулай. Уқувчиларнинг бу кашфиётларидан Калинин районидаги деярлик ҳамма мактабларда кенг фойдаланилабошланди.

А. ТОЖИЕВ,
Республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи.

ДАВР ТАЛАБИ

Партия ва ҳукуматимиз янги кишини тарбиялаб вояга етказиш ишига, маориф ходимларининг хизматларига жуда катта эътибор бериб келмоқдалар.

Дарҳақиқат, кейинги йилларда мактабларни қайта қуриш, ёш авлодни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш, ўқувчиларни ҳар томонлама тўла саводли қилиб етиштириш борасида кўпгина тадбирлар кўрилди. Мактаблар сони йилдан-йилга кўпаймоқда, қўшимча синф хоналар қуриляпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида Янгийўл районида 100 дан ортиқ синф хонаси фойдаланишга топширилди. «Коммунизм», Фрунзе номли колхозлардаги мактаблар бир сменага кўчирилди.

Ўқитувчиларнинг моддий-маиший турмуш шароитлари яхшиланди. Қишлоқ ўқитувчиларига бўлган эътибор айниқса кучайди. Уй-жой билан таъминлаш, коммунал квартиралар бериш, шахсий турар-жойлар қуриб олиш учун ссудалар ажратиш яхши йўлга қўйилди.

Мактабга, халқ ўқитувчисига бунчалик ғамхўрлик қилиш, албатта бизнинг социалистик тузумимиздагина амалга оширилади.

Улуғбек номли 4-саккиз йиллик мактаб педагогик коллективи бу янги ўқув йилини зўр тайёргарликлар билан кутиб олди. Аввало, синф хоналари яхшилаб ремонтдан чиқарилди, янги ўқув қуроллари, лабораториялар учун керакли асбоблар, кўргазмали ўқув қуроллари олинди.

Ўтган ўқув йилида мактабимизда бирмунча камчиликлар содир бўлганди. Жумладан, бошланғич синфларда билим сифати анча паст эди. Бу синфлар ўқитувчилари болаларга чуқур билим бериш борасида дарсда, дарсдан сўнг қўшимча машғулотлар ўтказишда анча сусткашликларга йўл қўйгандилар. Ҳусни хат, нутқ масалаларига эътиборсизлик билан қараш ҳоллари ҳам учраганди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, мактаб ҳаётида ҳали ҳам жумбоқ бўлиб келаётган айрим масалалар бор. Маълумки, бошланғич мактабларда I—IV синфларни бир ўқитувчи ўқитади. Уқувчилар бир ўқитувчига ўрганиб қолишди. 5-синфга ўтганда уларга бирданига бир неча ўқитувчи дарс берабошлайди. Натижада ўқувчиларда қандайдир бунга ўрганаолмаслик, ҳар бир ўқитувчининг талаб ва педагогик иш услубини дарров сингдира олмаслик, кўникма ҳосил қила олмаслик ҳоллари учрайди. Бу ҳол бизнинг мактабимизда ҳам содир бўляпти. 4-синф ўқитувчиси 5-синфда ҳам бирон фандан дарс олиб бориши керак. Шунда ўқувчиларнинг кўникмаси ҳам, интизоми ҳам, ўзлаштириши ҳам анчагина дуруст бўларди.

Шунингдек, Узкомпартия Марказий Комитетининг XIV пленуми мактабларда, айниқса қишлоқ мактабларида ўқиш-ўқитиш сифати соҳасидаги кўпгина камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтди. Бу камчиликлар районимиз мактабларида, шу жумладан бизнинг мактабларимизда ҳам мавжуд. Булар нимадан иборат? Мана, масалан адабиёт дарсини олиб кўринг. Ҳали шу пайтгача адабиёт ўқитувчиларининг нормал дарс ўтишлари учун зарур бўлган кўргазмали қуроллар ишлаб чиқилмаган. Ёзувчиларнинг портрет-плакатлари, ёзган асарларининг хронологик рўйхати ҳамда қисқача биографик справкалар тайёрлаш мумкинмасми? Мумкин!

Ўтган ўқув йилида химия-биология ўқитувчимиз У. Тожиев кўргазмали ўқув қуроллари йўқлигидан қийинчиликларга учраган эди. Бу йил алоҳида химия-физика кабинети ташкил этилди. Энди ўқувчиларнинг назарий билимлари тажрибада мустаҳкамланади. Бундан ташқари химия фанини маҳаллий шароит билан қўшиб олиб боришга алоҳида аҳамият беряпмиз.

Ботаника фанини ўқитиш ва мустаҳкамлаш борасида ҳам анча қулайликлар туғдирилди. Бунинг учун мактаб ёнида 0,30 гектар ер ажратиб берилди. Бу ерда тажриба учун турли ўсимликлар экилади, гербарий, коллекциялар тайёрлаш ҳам мумкин.

Биз, совет педагоглари партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлигидан руҳланиб, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш, ўқувчиларга чуқур билим бериш учун бутун куч ва маҳоратимизни ишга соламиз.

В. БОБОХОНОВ,
Янгийўл районидаги 4-мактабнинг директори.

ПРОГРЕССИВ КОНСТРУКЦИЯЛАР — МАКТАБ ҚУРИЛИШИГА

Узбекистон эндиликда ёппасига саводхон республикага айланган. Мактаблар, мактаб-интернатлар тармоғи йил сайин кенгайиб боряпти. Фарзандларимиз кенг-кенг хоналарда, малакали кадрлар қўлида олам сирларини ўрганишмоқда; уста пахтакор, тадқиқотчи олим, гуманист ёзувчи бўлиб етишмоқдалар.

Ленин, Узбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV пленуми қарорларида таъкидланганидек, маориф шохобчаларида ҳали ҳам айрим камчиликлар мавжуд. Масалан, республикада мактаблар қурилиши ўқувчилар сонининг ўсиш даражасидан бирмунча орқада қолиб келмоқда. Тўғри, областимизда мактаб ва болалар муассасалари қурилиши намунали йўлга қўйилган. Утган саккиз ой ичида «Главташкентстрой» қурилиш-монтаж ташкилотлари 11 минг 32 ўринли 13 та мактаб биносини фойдаланишга топшириб, тўққиз ойлик планни 117,3 процент адо этдилар. Тошкентдаги 159-қурилиш тресги 7-бошқармаси коллективи Университет шаҳарчасида республика ўқитувчилар малакасини ошириш институтининг бинолар комплексини муддатидан олдин фойдаланишга топширди. Чилонзорда ҳам янги ўқув йили арафасида 75-ўрта мактаб ўз бағрига фарзандларимизни қабул қилди.

Аммо ҳозирги замон прогрессив қурилиш технологияси талаблари нуқтаи-назаридан қараганда бу бинолар қурилиш сураъти жиҳатдан талабга тўла жавоб бермайди. Уларнинг барчаси ғиштдан қурилган. Бу ҳол, бир томондан, қурилиш таннархини ошириб юборса, иккинчидан эса қурилиш суръатини анча орқага суради. Буларни кўриб, наҳотки республикада йирик панель ишлаб чиқариш корхоналари, темир-бетон конструкциялари заводлари йўқ бўлса, деб ўйлайсан, киши! Бундай корхоналар бор. Андижон, Фарғона, Бухоро, Ургенч шаҳарларида уйсозлик заводлари ишлаб турибди. Лекин, уларнинг лойиҳадаги қувватларидан фақат 57 проценти фойдаланиляпти, холос. Пойтахтдаги уйсозлик комбинати қувватидан ҳам тўлиқ фойдаланилмаётир.

Агар турар-жой бинолари билан бир қаторда мактаб, мактаб-интернат ва болалар муассасалари қурилишида ҳам йирик панеллардан, йиғма темир-бетон конструкциялардан кенг фойдаланганда, уйсозлик корхоналари ҳам тўла қувват билан ишлаган бўлур эди.

Ҳозирги кунда республика уйсозлик комбинатлари «Гипростройиндустрия» коллективи қўлидан чиққан «1-464С-9» серияли типовой лойиҳадаги ўлчовлар ва лойиҳалар асосида йирик панеллар ишлаб чиқаришга тайёрланмоқда. Шу хил ўлчовли панеллардан фойдаланган ҳолда лойиҳачиларимиз мактаб ва мактаб-интернат бинолари лойиҳаларини яратишлари керак. Тошкентдаги зонал қурилиш бўйича экспериментал лойиҳалаш илмий-текшириш институти коллективи ҳам 960 ва 1072 ўқувчига мўлжалланган мактаб биноларини йирик панеллардан қуриш мумкинлигини исботлаган эдилар. Шунингдек, улар 24 ва 32 синф хонасига эга бўлган умумтаълим мактаблари универсал бинолари лойиҳаларини ҳам йирик панеллардан қуришни мўлжаллаганлар. Лекин, бу лойиҳалар битган бўлишига қарамай ҳозиргача бинокорлар қўлига текканича йўқ.

«Узгоспроект» лойиҳалаш институти инженер-техник ходимлари ҳам йирик панеллардан фойдаланган ҳолда мактаб бинолари лойиҳасини тузишга бош қўшсалар чакки бўлмасди. Москва, Ленинград, Вильнюс, Киев каби шаҳарларда йирик панеллардан мактаблар қурилиши анча намунали йўлга қўйилган. Янги қурилиш технологиялари кенг жорий этилмоқда. Узбекистон ССР қурилиш ва архитектура Давлат комитети бу ҳақда ўйлаб кўриши керак бўлади.

Шаҳар билан бир қаторда қишлоқларда ҳам прогрессив конструкция ва деталлардан, йирик панеллардан типовой мактаб бинолари қуриш кенг йўлга қўйилиши керак.

М. СУЛТОНОВ,
«Средазгосстрой»нинг старший инженери.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIV Пленуми материаллари халқ маорифи ходимлари томонидан катта қизиқиш билан ўқиб ўрганилмоқда. Областимиз мактаблари педагогика коллективлари ўқув-тарбия ишларини янада яхшилаш билан пленум қарорларига амалий жавоб беришяпти. Урта Чирчиқ районидаги Ушинский номли 52-мактаб ўқитувчилари ҳам ҳар бир дарсга пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Сиз юқоридаги суратда ана шу мактаб педагогика коллективининг бир группасини кўриб турибсиз. Мактаб директори ўртоқ Х. Назаров улар билан навбатдаги вазифалар ҳақида суҳбат ўтказмоқда. Пастдаги сурат эса Калинин районидаги 23-мактабнинг химия лабораториясидан олинган. 7-синф ўқувчилари ўқитувчи Р. Ҳасанов бошчилигида амалий машғулот ўтказишмоқда.

В. Салов ва М. Нуриддинов фотолари.

ХИМИЯНИ ЎҚИТИШГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

Химия экономикамизнинг асоси, халқ хўжалигини юксалтиришнинг, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг қудратли негизи бўлиб қолди.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1963) Пленуми мамлакатимизда химия саноатини ривожлантириш ва халқ хўжалигининг бутун соҳаларини химиялаштиришнинг катта программасини белгилаб берди. Ҳозир мамлакатимиз химиянинг улкан «Университети»га айланиб бормоқда. Химия саноатнинг, қишлоқ хўжалигининг бутун-бутун тармоқлари рентабеллигини ошириш имконини беради.

Бу вазифаларни узил-кесил ҳал этишда, биринчи навбатда яхши ускуналанган саноат ва ишлаб чиқариш воситалари керак бўлса, иккинчидан малакали кадрлар талаб этилади. Шундай экан, бу масъулиятли вазифани ҳал этишда бевосита халқ маорифи органлари, педагоглар катта роль ўйнайдилар.

Химия фанини ўқитишни ишлаб чиқариш практикаси билан боғлаб олиб бориш ҳозирги куннинг энг муҳим талабларидан биридир. Мактаб ҳақидаги янги Қонун қабул қилингандан кейин химия фанини ўқитишни турмуш билан, ишлаб чиқариш практикаси билан боғлаб ўрганиш анчагина яхши йўлга қўйилди. Кўпгина мактаб ўқувчилари республикамиздаги химия саноатларининг иш принциплари, уларда ишлаб чиқарилаётган химиявий маҳсулотлар ва ишлаб чиқариш технологияси билан танишяптилар.

Аммо, Ўзбекистон КП Марказий Комитети XIV Пленумида кўрсатиб ўтилганидек, ҳали кўпгина мактабларда химия фани ўқитиш қаноатланарли эмас. Айниқса, кўп мактабларда фақат дарсликнинг ўзи билан чекланиб қолинмоқда. Натижада ўқувчилар химия фани эришаётган катта-катта муваффақиятлардан беҳабар қолишмоқда. Ҳатто ўрта мактабларни битириб олий ўқув юртларига кириш учун келган айрим ёшлар химия ўқув программаси юзасидан берилган оддий саволларга ҳам дурустгина жавоб қайтара олмаётирлар.

Саккиз йиллик ва ўрта мактаб химия ўқитувчиларининг энг муҳим вазифаларидан бири — ўқув курси материалларининг мазмунли ўқитилишига эришишдан иборатдир.

Бунинг учун ўқитувчи биринчи навбатда ўқув материалларини ихчамлаш ёки баъзи темалар ҳисобидан 2—3 соат вақт ажратиб, ўқувчиларни КПСС Марказий Комитети декабрь (1963), февраль (1964) Пленумлари материаллари билан пухта таништириб чиқиши лозим.

Маълумки, ўрта мактабларда кўп йиллардан бери бир хил мазмундаги материаллар ўқитилиб келинмоқда. Ваҳоланки, бу вақт ичида химиянинг роли бир неча бор ошди. Аммо, мактаб ўқув программасига ортиқча ўзгаришлар киритилгани йўқ. Шунинг учун ҳам ўрта мактаб химия программасида «Водород», «Кислород», «Оксидлар», «Асослар, кислоталар, тузлар» каби темаларга керагича нисбатан кўпроқ ўрин берилган. Дарс соатларининг кўпчилиги назарий материалларни ўрганиш учун сарф этилмоқда. Шунингдек, ҳозирда моддаларнинг атом ва молекулалардан тузилиши ҳақидаги темаларга ҳам ортиқча вақт берилган.

Ваҳоланки, моддаларнинг атом ва молекулалардан тузилиши темаси ўрта мактабларнинг физика курсида батафсил ўтилади. Шунинг учун юқоридаги бир қатор темаларга тақсимланган ортиқча дарс соатларини ажратиб олиб, ундан химия фани эришаётган ҳозирги янгиликлар билан ўқувчиларни пухтароқ таништириш, химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи объектларга тез-тез экскурсиялар уюштириш ва кўпроқ амалий машғулотлар ўтказиш учун фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Саккиз йиллик ва ўрта мактабларда химия фани ўқитишни яхшилаш ва уни ҳозирги куннинг талаби даражасига кўтариш халқ маорифи бўлимлари ва мактаб дирекцияларининг фаолиятига ҳам боғлиқдир. Область, шаҳар ва район халқ маорифи бўлимлари, биринчи навбатда химия ўқитишни политехника таълими циклидаги бошқа предметлар билан боғлаб олиб боришга эришмоқлари лозим. Мактабларда ўқув кабинетлари ва лабораториялар ташкил этиш, уларни инвентарлар, асбоб-ускуналар, турли химикатлар ва бошқа кўргазмали ўқув материаллари билан таъминлаш ишлари керак.

Ўқувчиларни амалий ҳаётга тайёрлаш, уларда мустақил фикр юритиш, тегишли асбоб ва препаратлардан тўғри фойдаланиш малакасини ҳосил қилиш бевосита ўқитувчининг маҳорати билан ўлчанади. Шундай экан, педагог кадрлар масаласига эътиборни кучайтириш талаб этилади. Халқ маорифи бўлимлари саккиз йиллик ва ўрта мактабларни малакали химия ўқитувчилар билан таъминлаш чораларини кўришлари даркор. Бунда, биринчи навбатда ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари, шаҳар ва район педагогика кабинетлари айниқса жонбозлик кўрсатишлари керак.

Айни вақтда мактаблардаги ва мактаблараро кустовой бирлашмаларнинг, химия ва биология предметлари бўйича методик секцияларнинг ролини ошириш лозим.

Химия — билим ва ҳикматлар хазинаси. Шунинг учун ёшларда химияга меҳр-муҳаббатни умумий таълим мактабларидан бошлаб уйғотиш керак. Бу, ўз навбатида ўқитувчидан программа материалларини ҳаёт янгиликлари билан қўшиб ўқитишни, ёшларни ҳозирги замон химияси билан тўлиқ таништириб боришни талаб этади.

М. ҲИДОЯТОВ,
педагог.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ТИНЧЛИК ВА ҚУРОЛСИЗЛАНИШ УЧУН

13-ПАГУОШ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЧИЛДИ

КАРЛОВИ ВАРИ, 13 сентябрь. (ТАСС). Қуролсизланиш ва халқаро ҳамкорлик қилишга бағишланган 13-Пагуош конференциясида жаҳоннинг энг йирик олимлари қатнашмоқдалар. Конференция бугун Чехословакиядаги курорт шаҳри — Карлови Варида очилди.

Тинчликни таъминлаш ва ядро урушининг олдини олиш, қуролсизланиш ва халқлар ўртасида тинч ҳамкорлик қилишга доир энг муҳим масалаларни 26 мамлакатдан, шу жумладан Совет Иттифоқи, АҚШ, Англия, Франция, Италия, Ҳиндистон, Чехословакиядан келган фан намояндаларидан 90 дан ортиқ киши муҳокама қилади. Конференцияда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, ЮНЕСКО ва бошқа халқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳам қатнашмоқда.

Конференция кун тартибига кўра, айниқса Марказий Европада халқаро кескинликни бўшаштириш, оддий ва ядро қуролларини қисқартириш, коллектив хавфсизлик масалалари, ялпи тинчликни таъминлашда илм-фаннинг ва олимларнинг роли муҳокама қилинади.

Конференцияни Чехословакия Фанлар академиясининг Президенти академик Франтишек Шорм очди. У, жаҳон олимларини табриклаб, тинчлик, ёппасига ва батамом қуролсизланиш масалаларини ҳал қилишда Пагуош ҳаракатининг аҳамияти катта эканлигини таъкидлади.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг Пагуош конференцияси қатнашчиларига юборган мактуби гулдурос қарсаклар билан кутиб олинди. Мактубни совет делегациясининг бошлиғи, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик М. Д. Миллионшчиков ўқиб берди.

3-КОСМОНАВТ БЕЛГРАДДА

БЕЛГРАД, 11 сентябрь. (ТАСС). Югославия социалистик Федератив Республикаси Иттифоқ ижроия вечесининг таклифига биноан совет космонавти Андриян Николаев бугун бу ерга келди. Белград аэродромида меҳмонни жамоатчилик вакиллари самимий кутиб олдилар. Югославияликлар совет космос қаҳрамонига чин қалбдан «Хуш келибсиз!» демоқдалар.

ФИНЛЯНДИЯДА ЯНГИ ҲУКУМАТ

ХЕЛЬСИНКИ, 12 сентябрь. (ТАСС). Финляндияда парламент ҳукумати тузилди.

Президент У. К. Кекконен бош министр Р. Лехто бошчилигидаги ҳукумат чиновникларнинг истеъфосини бугун эрталаб қабул қилди ва аграр иттифоқ раиси И. Виролайнен бошчилик қилаётган янги кабинет составини тасдиқлади.

ПЛОВДИВ ЯРМАРКАСИ ОЧИЛДИ

ПЛОВДИВ, 13 сентябрь. (ТАСС). Пловдивдаги XXI Халқаро ярмарка бугун тантанали вазиятда очилди. Бу йил ярмаркада 37 мамлакат, шу жумладан Совет Иттифоқи ҳам қатнашмоқда.

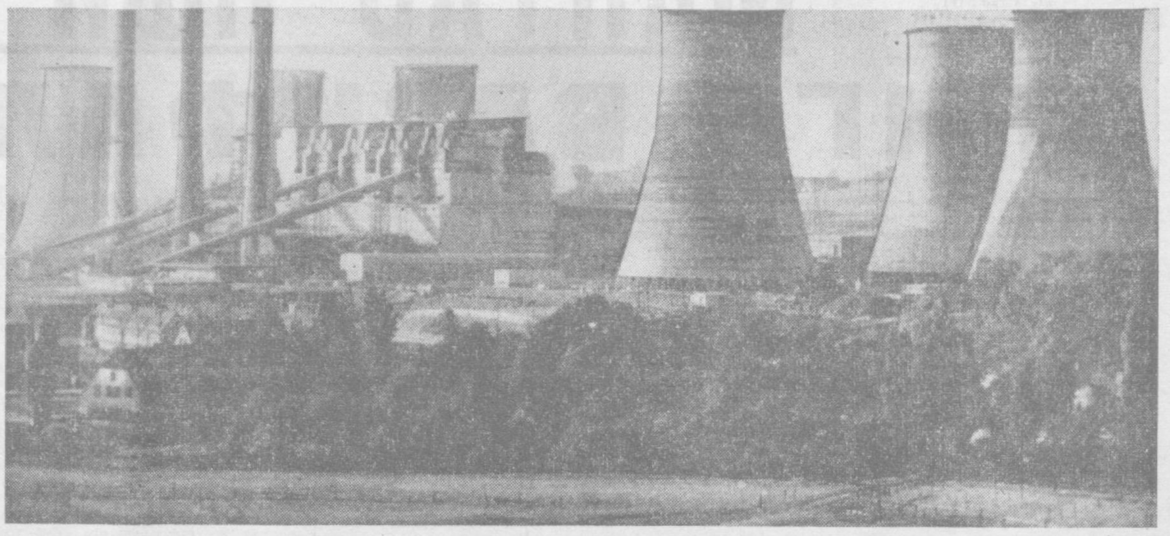

Польша Халқ Республикаси саноати тобора юксалмоқда. Мамлакатнинг турли районларида юзлаб корхоналар қад кўтармоқда. Ҳозир Турувскда йирик иссиқлик электр станцияси қурилаётир. Шу йил охирига бориб унинг қуввати 1 миллион 400 минг киловатт-соатни ташкил қилади. Суратда: электр станциянинг умумий кўриниши.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

СОФИЯДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

СОФИЯ. Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг таклифига биноан, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат кенгашининг раиси Вальтер Ульбрихт бошчилигидаги Германия Демократик Республикаси партия-ҳукумат делегацияси бугун Софияга келди. Делегацияни Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Тодор Живков, Болгария Халқ Республикаси Халқ мажлиси президиумининг раиси Георгий Трайков ва Болгариянинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар. Т. Живков билан В. Ульбрихт табрик нутқлари сўзладилар. София аҳолиси немис дўстларни самимий ва дўстона кутиб олди.

ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ БЕЛГРАДГА БОРАДИ

БЕРЛИН, 12 сентябрь. (ТАСС). Болгария Халқ Республикасида визит билан келиб меҳмон бўлиб турган Германия Демократик Республикаси Давлат кенгашининг раиси, Германия бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Вальтер Ульбрихт Болгариядан қайтиш вақтида Белградда тўхтайди, деб бу ерда расмий равишда эълон қилинди. Вальтер Ульбрихт Белградда Югославия Социалистик Федератив Республикасининг президенти, Югославия Коммунистлар союзининг бош секретари Иосип Броз Тито билан учрашади.

И. БРОЗ ТИТО И. ДОБИ ВА Я. КАДАР ҲУЗУРИДА БЎЛДИ

БУДАПЕШТ. Расмий дўстона визит билан Венгрияга келган Югославия Социалистик Федератив Республикасининг президенти, Югославия Коммунистлар союзининг бош секретари Иосип Броз Тито Венгрия халқ республикаси президиумининг раиси Иштван Доби ва Венгрия социалистик ишчи партияси марказий комитетининг биринчи секретари, Венгрия Халқ Республикаси революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг раиси Янош Кадар ҳузурида бўлди.

Венгрия Социалистик ишчи партиясининг Марказий Комитети Югославиядан келган меҳмонлар шарафига зиёфат берди.

Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биносида Венгрия билан Югославия давлат ва партия арбоблари ўртасида музокаралар бошланди.

ЖАНУБИЙ КОРЕЯДА ТАБИИЙ ОФАТ

ЛОНДОН, 13 сентябрь. (ТАСС). Дастлабки маълумотларга кўра, Жанубий Кореяда довул аралаш ёққан қаттиқ жала ва ўпирилишлар натижасида бир кунда 250 киши халок бўлган. Сеулда мингдан ортиқ уйни сув олиб кетган ва 6 мингга яқин уй сув остида қолган.

Рейтер агентлигининг хабарига қараганда, Жанубий Корея пойтахти билан мамлакатнинг шарқий районлари ўртасида темир йўл алоқаси тўхтаб қолган.

„ОЛМАЛИҚФИЛЬМ“ МАҲСУЛОТИ

Шаҳар Техника уйидаги хоналардан бирида кўпинча то ярим тунга қадар чироқлар ўчмайди. Бу хонада ўнлаб кишилар ижодий иш билан машғул эканликларини, янги фильм туғилаётганини кўплар хаёлларига ҳам келтирмайдилар.

Олмалиқда ҳаваскорлик киностудияси иш бошлаганига кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ бу студия ишлаган талайгина фильмлар шаҳардаги барча кинотеатрларда, завод ва фабрикаларнинг клубларида намойиш қилиниб, томошабинлар диққат-эътиборига сазовор бўлди. Ҳаваскорлар шу кунгача 6 та фильм яратдилар. «Мис фабрикаси», «Тинчлик ва меҳнат байрами», «Бизнинг аёлларимиз» қисқа метражли ҳужжатли фильмлари шулар жумласидандир.

Қўрғошин-коннинг машинист ёрдамчиси В. Ченцов, Олтинтопган комбинати кўп нусхали газетасининг ходимлари Б. Ким, В. Саричев, қўрғошин-рух саралаш фабрикаси слесари В. Журбенко, автомобиль транспорти конторасининг бошлиғи В. Немов ва бошқаларни кечқурунлари кўпинча киностудияда учратасиз. Бири операторлик қилади, бошқаси монтажчи. Яна бири бўлажак фильм сценарийсини яратиш мақсадида қалам тебратади.

Ҳаваскорлар яқинда яна бир ажойиб ишга бел боғладилар. Улар Совет Ўзбекистони ва республика Компартиясининг 40 йиллик юбилейига бағишлаб Олмалиқ шаҳри тарихини акс эттирувчи хроникал-ҳужжатли фильм яратишга киришдилар.

Т. МИРҲОДИЕВ,
Ж. НОСИРОВ.

ОЛИМПИАДА ТЕВАРАГИДА

Япония Давлат банкининг хабар беришича ҳар бири 100 иенли 35 миллионта кумуш тангалар XVIII Олимпиада ўйинлари сувенири сифатида 21 сентябрдан бошлаб муомилада ишлатилабошланади. Кобэ шаҳрининг 20 ёшли рассоми Масака Маэдзима эсдалик тангнинг юз томонига муқаддас машъала солинган коса фонида бешта олимпиада ҳалқасини тасвирлаган.

●

Марафончилар мусобақаси Кошу шоссесида ўтказилади. Бу кўчадан соатига 1800 та автомобиль қатнаб туради. Югурувчиларга транспорт халақит бермаслиги учун 6,5 минг полициячи ғамхўрлик қилади. Улар ихтиёрига 36 та машина, 273 та мотоцикл, 53 радиостанция ва сафдан чиқиб қолган машинани четга чиқариб қўйиш учун 5 та кран бериб қўйилади.

54 минг метр арқон ва 2700 та металлдан ишланган кўчма девор марофончиларни томошабинлардан ажратиб туради.

●

Олимпиада вақтини Япониянинг «Сейко» фирмасида ишлаб чиқарилган соатлар ўлчаб боради. Ўйинлар учун махсус 1000 та соат тайёрланди. Уларнинг энг каттасининг диаметри 10 метрдир.

●

Олимпиада машъаласи 10 октябрь соат уч-у 04 минут 15 секундда ёниб, 24 октябрь соат беш-у 35 минутда ўчади. Шундай қилиб муқаддас машъала 14 сутка 2 соат 30 минут 45 секунд ёниб туради ва бу вақтда 5 миллион 840 минг иенли ёнилғи сарфлайди.

Грециянинг Олимп тоғи чўққиларида қуёш нурлари тафти билан ёндирилган машъала 20 минг километр йўл босиб 9 сентябрда Япониянинг Окинава оролига олиб келинди. Энди эса эстафета билан Токиога йўл олди.

Ташкилий комитет раиси Даигоро Ясукава олимпиада машъали ҳақида ҳам ғамхўрлик қилиб қўйган. У Грецияда 21 августда олимпиада машъаласидан чўнтак зажегалкасини тутатиб олган ва уни Японияга олиб келган.

— Мен бу ўтни ҳар эҳтимолга қарши олиб келдим. Агар машъала Токиога олиб келингунча бирор ходиса билан ўчиб қолса, ана шу зажегалкадан аланга олдириш мумкин, — деб тушинтирди Ясукава.

С. ИЛЬИН,
АПН мухбири.

САЙГОНДА НАВБАТДАГИ ТЎНТАРИШ

НЬЮ-ЙОРК, 13 сентябрь. (ТАСС). Информация агентликлари мухбирларининг Сайгондан берган хабарларига кўра, Жанубий Вьетнам пойтахтида «қонсиз тўнтариш» қилинган. Ўтган ҳафта Кхань ички ишлар министри вазифасидан олиб ташлаган генерал Лам Ван Фат қўмондонлигидаги бронетанк қисмларининг мадади билан, тўртта батальон шаҳар устидан контроль ўрнатган, радиостанцияни, почта ва телеграфни ҳамда ҳукумат муассасаларини босиб олган. АП мухбирининг хабарига қараганда, тўнтариш қатнашчилари Кханни ўз резиденциясидан топа олмаганлар. Генерал Фат ўзи қилган тўнтаришга «айрим сиёсатчиларга қарши қаратилган кичкина операция», деб баҳо берган.

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг VII сессияси шу йил 22 сентябрь кундуз соат 3 да округ офицерлар уйида чақирилади. (Энгельс кўчаси, 13).

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети сессия муҳокамасига «Тошкент шаҳар аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари» тўғрисидаги масалани қўйди.

Депутатлар шу йил 22 сентябрь соат 2 дан бошлаб шу бинонинг ўзида рўйхатга олинади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ФУТБОЛ

„СОКОЛ“НИНГ РЕКОРДИ

Ўзбекистон футбол чемпионатининг финал матчлари давом этмоқда.

Саралаш учрашувлари тугагандан сўнг пойтахтнинг «Сокол» командаси узоқ вақтгача пешқадамлик қилди. Армиячилар эндиликда эса учинчи ўринда бормоқдалар. Бунинг боиси шуки, армиячилар чемпионат матчларида вақтинча қатнашмаётирлар. В. Виткалов шогирдлари республикамиз спорт шарафини Бутуниттифоқ Қуролли Кучлари биринчилигида ҳимоя қилаяптилар. Улар ўзларига билдирилган юксак ишончни оқлаш ниятида учрашувларда бутун маҳоратини ва кучини ишга соляптилар. Новосибирскда зонал мусобақаларда ғолиб чиқиб Воронежда бўладиган финал учрашувларда қатнашиш ҳуқуқини олган эдилар. Ҳамшаҳарларимиз финал матчларни ҳам муваффақиятли бошладилар. Улар Одессанинг армиячиларини 3:0, Свердловскнинг Армия спорт клуби футболчиларини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, 4 имкониятдан тўрт очко тўпладилар.

Армиячиларга муваффақият тилаб республика чемпионатига қайтайлик. Навоий шаҳрининг «Зарафшон» командаси ҳозирча пешқадамлик қиляпти. Бу коллектив 15 учрашувда 21 очко тўплади.

«Старт» (Тошкент) командаси ҳам 21 очкога эга. М. Арустамов тренерлик қилаётган бу коллектив кейинги беш учрашувда 8 та очко тўплаб аҳволини бирмунча ўнглаб олди. Аммо стартчилар ҳали ҳам кескин ҳужум билан, рақиб ҳимоячиларини талвасага солиб қўёлмаётирлар.

«Сокол» ҳамон рекордни ўз қўлида сақлаб келмоқда. Дарвозабон Пашков бошлиқ ҳимоячилар 9 та финал матчда атиги иккита (!) тўп ўтказдилар, холос. Ҳужумчилар ҳам ҳимоячилардан орқада қолишни истамаётирлар. Радков, Загороднюк, Михайлов, Макаров, Матвеевлар ҳар бир матчда тўп киритмай майдондан чиқиб кетмайдилар. Бу ҳам яхши одат.

Умуман бу йил чемпионликка ким даъвогар? Ҳеч бир команданинг «Сокол»чалик имконияти йўқ. Аҳил ва иноқ команда аъзолари фақат бир очко йўқотдилар, холос. «Старт» (Тошкент) 7 та, «Зарафшон» (Навоий) командаси 9 та, Свердлов номли колхоз командаси 11 та, «Тошкенткабель» ва «Текстильщик» футболчилари 9 ва 11 тадан очко йўқотдилар. Қолган олти команда эса чемпионлик учун жиддий даъвогар ҳисобланмайди.

Бухоронинг «Спартак», Самарқанднинг «Динамо» ва Марғилоннинг «Меҳнат» командалари эса турнир жадвалининг сўнгги ўринларида боряптилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ТАБИАТШУНОС БЛОКНОТИДАН

МАККОР АЙИҚ

Олой тоғлари оралаб саёҳатда давом этардик. «Олтин қозиқ» томон йўл олдик. Оппоқ қирчиллама қорлар қуёш тафтини писанд қилмаётгандек. Теварак атроф оқ поёндоз билан тўшалган.

Ўнг қўлдаги чўққида қоп-қора нарсага кўзимиз тушиб қолди. Ўша томонга қараб юрдик. Қарасак баҳайбат айиқ пастдаги кийикларни қандай қилиб қўлга тушириш режасини тузяпти. Пистириб туриб пастга ҳужум қилай деса чаққон кийиклар чап бериб қочиб қолиши турган гап. Ҳар қанча югурсада уларга етолмайди, бунга ҳам ақли етади. Нима қилиш керак?

Айиқ ўлжасини тош билан шикастлаб қўлга туширишга қарор қилди. Катта тошни тепадан туриб юмалатиб юборди. Зарб билан юмалаб тушган тош кийик боласини қулатди. Маккор айиқ ўлжани ана шундай қилиб қўлга киритди.

М. ТЎЙЧИЕВ,
биология фанлари кандидати.

МУЗИКА КЕЧАСИ

Тошкент давлат консерваториясида янги ўқув йилининг бошланиши муносабати билан фортепиано ўқитувчиси, хизмат кўрсатган санъат арбоби, профессор Николай Яковлевич Яблоновский томонидан янги тайёрланган программа асосида икки бўлимдан иборат фортепиано концерти кечаси ўтказилди. Кечада консерваториянинг ўқитувчилари, студентлари ҳамда музика шинавандалари иштирок этишди.

Н. Я. Яблоновский фортепианода жаҳон классик композиторларидан — француз бастакори Купереннинг «Шамол тегирмончалари», «Тўқувчи», «Узум узувчи қизлар», «Кичик рондо», «Ошиқона орзулар», атоқли рус композитори, пианисти ва дирижёри Сергей Прокофьевнинг «Ўнта кичик лавҳа»си, немис композитори Роберт Шуманнинг «Болалик саҳналари», ҳамда «Альбом варақлари» музика асарларидан бешта кичик пьесани маҳорат билан чалиб берди.

Шунингдек, музика кечасида поляк классик музикасининг асосчиси, композитор Фридерик Шопеннинг «Мазурка»лари ҳам ижро этилди.

Йиғилганлар фортепиано концертини мароқ билан тинглашди.

Ф. ХУДОЙБЕРДИЕВА.

ТОШ АСРИГА САЁҲАТ

— Бу сафар жуда муваффақиятли бўлди, — деб ҳикоя қилади Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих ва археология институтининг старший илмий ходими, тарих фанлари кандидати Мирвоҳид Қосимов. — Экспедиция қатнашчилари кутилгандан ҳам яхши натижага эришдилар.

Авваллари Фарғона водийсида бундай тарихий ёдгорликлар учрамаса керак, деб тахмин қилинарди. Биринчи бўлиб фарғоналик халқ археологи Павел Трофимович Конопля бу фикрни рад этди. У 1956 йилдаёқ водийнинг жанубидаги Қопчиғай тоғида қора чақмоқ тош конини топган эди. Бу кекса ўлкашуноснинг қатъий ишонч билан айтган гаплари илмий жамоатчиликнинг диққатини ўзига жалб қилди. Дастлаб, 1958—1959 йилларда ленинградлик таниқли олим А. Окладников раҳбарлигида ўзбек археологлари Конопля айтган жойларни текшириб кўрдилар. Текширишда 5—6 минг ҳар хил ўткир тиғли тошлар, пластиналар, қирғичлар, нуклуслар, рубиналар топилди. Ибтидоий одамларнинг қурол ясаш техникаси археологларда катта таассурот қолдирди. Ўша даврда яшаган авлод-аждодларимиз қуролларни дид билан, ихчам ва ишлатиш учун қулай қилиб ясаган эканлар. Топилмалар ортиқча кавлаб ўтирилгани йўқ. Қаттиқ ер қимирлаш ёки табиатнинг бирон бошқа таъсири орқасида бу қуроллар юзага чиқиб қолган экан.

Ундан кейин олиб борилган археологик текширишлар натижасида қора чақмоқ тош водийнинг кўпгина жойларида топилди. Ҳамма қуроллар ана шу чақмоқ тошлардан учириб ясалган. Овчилик қуроллари ичида бўрсимон оқ тошдан ясалганлари ҳам бор. Бундай тошдан ясалган қуролларни одамлар бошқа жойлардан олиб келганлар деб ҳисоблашарди. Лекин қаердан келтиришган экан? Бу масала ҳали равшан эмасди. Экспедиция қатнашчилари Керкидон қишлоғи атрофидаги сойлик, жарликларни текшира кетишди. Яқин орадан ғор чиқиб қолди. Унинг ичида ҳам қуроллар ётган экан. Ўша давр ҳайвонларининг суяги ҳам ғордан топилди. Демак, ибтидоий кишилар ана шу ерда ўз ўлжаларини истеъмол қилган эканлар. Археологлар Фарғона атрофларида одамлар яшаган бундай қароргоҳлардан 60 дан ортиғини топдилар. Уларнинг ҳаммасида маҳаллий материаллардан ясалган тош қуроллар топилдики, бу ҳол неолит даврининг одамлари уй-рўзғор, ов қуролларини тайёрлаш учун олисга бориб ўтирмаган эканлар, деган хулосага олиб келди.

— Ҳаммадан ҳам Сўх қишлоғига қилган сафаримиз бизни қувонтирди, — дейди археолог М. Қосимов. Бу ерда «Чўнгара» (катта ғор) деган жой бор экан. Ундан эрамиздан 120—130 минг йил аввалги қароргоҳлар топилди. Бу қароргоҳларда топилган нарсалар Ўрта Осиёда тош асрининг илк даври сирларини очади.

Топилмалар Тошкентга олиб келинди. Улар устида ҳар томонлама чуқур илмий-тадқиқот ишлари олиб борилади.

Экспедиция қатнашчилари бу тадқиқотлардан сўнг шундай хулосага келдиларки, эрамиздан 150—100 минг йил аввал ҳам одамлар анча қалин яшаган экан. Ўрта Осиё ҳам маймундан одамнинг пайдо бўлиш марказларидан бири экан, деб қатъий айтиш мумкин.

С. МУСАЕВ.

Суратда: археолог Мирвоҳид Қосимов экспедициядан олиб келган тош асри қуролларини текширмоқда.

В. Салов фотоси.

Реклама ВА Эълонлар

ТЕЛЕВИЗОР

15 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Будь готов!** (телевизион журнал), 18.40 — **Ягона иқтисодий районда. Аҳолига пишиқ ва чиройли кийим-кечак етказиб берайлик,** 19.00 — **Яшил махлуқ** (телевизион бадиий фильмнинг 2-серияси), 20.15 — **Телевизион янгиликлар.**

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.40 — **Телевизион янгиликлар,** 20.55 — **Бепарволик оқибати,** 21.10 — **Х. Салоҳ. Наъматак** (телевизион театр), 21.40 — **Товушлар ҳикояси** (суҳбатли концерт).

Рус тилида: 22.15 — **Экран янгиликлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.50 — **Чир-Чирич, Денгиз тубида** (болалар учун диафильмлар), 19.15 — **Тошкент янгиликлари,** 19.25 — **Ой ўз сирларини очади** (илмий-оммабоп лекторий), 19.45 — **Республикам гуллайди** (ҳужжатли фильм), 20.20 — **Завод маркаси шарафи учун** (саноат ходимлари учун).

Рус тилида: 20.40 — **Шимолдан жанубгача** (журналист блокнотидан), 21.00 — **Тамара Милашкина куйлайди,** 21.40 — **Тошкент янгиликлари,** 21.50 — **Ер юзида бундай йўллар йўқ** (Г. Калинина асари асосида Ленинград телестудияси постановкаси).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15, 17/IX да янги спектакль **Хоразм қўшиғи,** 16/IX да **Риголетто.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 15, 16/IX да **Хатарли йўл** (билетлар сотилган).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 15, 16, 17/IX кеч соат 8 да **Ўзбекистон санъат усталарининг концертлари.** Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Темир ниқоб (1 ва 2-серия) — «ИСКРА», «ВАТАН», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Шчорс — «ВАТАН» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8-20 ва 10-10 минутда)

Темир ниқоб (1 ва 2-серия) — «ФЕСТИВАЛЬ», НАВОИЙ номли, «УДАРНИК».

Шурка денгизни танлайди — «ВАТАН».

ТОШКЕНТ РЕСТОРАНЛАР ТРЕСТИ

шаҳар ресторанларида ишлаш учун

ОФИЦИАНТЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН 6 ОЙЛИК

КУРСГА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

8-10 синф ҳажмида маълумотли, 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган йигитлар қабул қилинади.

Братск кўчаси, 51-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон 2-75-80, 3-41-89 (1, 4-троллейбуснинг «ОДО» остановкаси).

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙ-ОБУВЬТОРГ»

15 сентябрдан 30 сентябргача Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг тўқимачилик корхоналари ишлаб чиқарган янги хил ва гулда

ИП ГАЗЛАМА, ШОЙИ, ЖУН ВА ЗИҒИРПОЯ ТОЛАСИДАН ТЎҚИЛГАН

газламалар сотиш-виставкаси

УЮШТИРАДИ

Магазинларнинг адреси: № 19 — Октябрь бозорида, № 125 — Чилонзор массив, 7-б секторда, № 43 — Полиграф кўчаси, 8-уйда, № 47 — Новомосковская кўчаси, 18-уйда, № 78 — Госпитальний бозорда.

«УЗЭНЕРГОСБЫТ»

счёт ёзиш ўзларига топширилган абонентларга таклиф қиладики,

ЭЛЕКТРДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН

ҳар ойнинг 1-кунидан 11-кунигача

СЧЁТ ЁЗИБ,

тегишли пулни Госбанканинг кирим омонат кассаларига тўласинлар.

қарзлари бўлган АБОНЕНТЛАР

Ўтган вақт учун ДАРҲОЛ ТЎЛАШЛАРИ ЛОЗИМ.

Счётлар ўз вақтида тўланилмаса, электр огоҳ қилмасдан узиб қўйилади.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРГА

район кассирлари, театр билетларини тарқатувчи район вакиллари, саҳна ишчилари

КЕРАК

Театрнинг кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 11188. ИНДЕКС 64695. Нашр. № 1840. IX